ΈΤΟΣ Γ'. ΈΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗΙ 3 ΜΑΙΟΥ 1892 ΑΡΙΘ. 2

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΟΔΟΣ ΚΥΝΟΣΑΡΓΟΥΣ ΑΡΙΘ 36
ΚΑΙ ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΣ ΑΡΙΘ. 2
ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ ΤΙΜΑΤΑΙ
15 ΛΕΠΤΑ 15

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΦΡ. ΠΡΙΝΤΕΖΗΣ

Η ΦΥΣΙΣ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Ἐν ΕΛΛΑΔΙ ἐτησία Δρ. 8
— ἑξάμηνος » 5
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ἐτησία Φρ. 12
— ἑξάμηνος » 7

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΗΜΕΤΕΡΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ

Λήξαντος ἤδη τοῦ β'. ἔτους τῆς **Φύσεως**, *καὶ συμπληρωθέντος τοῦ β'. τόμου, παρακαλοῦνται ὅσοι τῶν ἡμετέρων συνδρομητῶν διετήρησαν τὴν σειρὰν τῶν φύλλων καὶ ἐπιθυμοῦσι νὰ συρράψωσιν αὐτά, νὰ μᾶς ζητήσωσιν ἐγκαίρως ὅσα φύλλα τοῖς ἐλλείπουσιν, ἂν τυχὸν τοῖς καθυστεροῦνται τοιαῦτα πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ τόμου, ὅπως τοῖς ἀποστείλωμεν αὐτὰ ἀμέσως. Ὅσοι δ' ἐπιθυμοῦσι νὰ προμηθευθῶσι τὸν β'. τόμον χρυσόδετον ἢ μόνον τὸ περικάλυμμα αὐτοῦ, δύνανται νὰ ζητήσωσι ταῦτα παρ' ἡμῶν ἀντὶ δρ. μὲν 10 τὸν τόμον, δρ. δὲ 3 τὸ περικάλυμμα μόνον, καὶ ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν, συναποστέλλοντες καὶ τὸ τίμημα αὐτῶν.*

Ὁμοίως παρακαλοῦνται οἱ ἀξιότιμοι συνδρομηταί μας, οἱ τόσον ἐκθύμως ὑποστηρίζοντες τὸ ἔργον, ὅπως σπεύσωσι καὶ μᾶς ἀποστείλωσι τὴν συνδρομὴν των τοῦ ἤδη ἀρξαμένου τρίτου ἔτους ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸ γραφεῖον μας, διότι ἀναλογιζόμενοι τὰς δαπάνας εἰς ἃς ἑβδομαδιαίως ὑποβαλλόμεθα, ἤθελεν εἶσθαι ἄδικον νὰ ἀναβάλλωσι τοῦτο, καὶ νὰ ὑποχρεούμεθα στέλλοντες τὰς ἀποδείξεις πρὸς τρίτα πρόσωπα καὶ πληρόνοντες ματαίαν προμήθειαν, ὅπερ καὶ νέαν βραδύτητα καὶ ζημίαν εἰς παραλαβὴν τῶν συνδρομῶν των ἐπάγεται. Ἐλπίζομεν ὅτι θέλομεν εἰσακουσθῆ.

Ἡ Διεύθυνσις

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρὸς τοὺς ἡμετέρους συνδρομητάς, ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως.— **Νεώτερον πνεῦμα**, ὑπὸ Η.—**Ἱστορικαὶ μελέται περὶ τῆς Ἰατρικῆς** (συνέχεια) ὑπὸ Π. Ν. Διβάρη.— **Καλλιτεχνία καὶ Ἑλληνικὴ γλῶσσα** ὑπὸ Δ. Α. Ἀναστασοπούλου.—**Τὸ θέατρον τῆς Πομπηΐας** (μετ' εἰκόνος) ὑπὸ Δ. Β.—**Ἡ Φιλαρμονικὴ Ἑταιρεία Ἀθηνῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Καΐρῳ**, ὑπὸ Δίκ.— **Χρονικά**.— **Ἐπιστημονικὸν παίγνιον**. Ὀπωροφόρα δένδρα ἐπὶ τῆς τραπέζης 1. Κλῆμα ἐν δοχείῳ. 2. Μηλέα ἐν δοχείῳ (μετ' εἰκόνων) ὑπὸ Φρ. Πρίντεζη. — **Αἰνίγματα**.— **Ἀλληλογραφία τῆς Φύσεως**.

ΝΕΩΤΕΡΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὑπάρχει ὄντως ἀκαταμάχητός τις δύναμις ὠθοῦσα τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον εἰς νέας ἰδέας, ὅπως ἐξερχόμενος τοῦ ἀπομονωτικοῦ αὐτοῦ κύκλου, ὃν διέγραψαν αἱ ἀναμνήσεις, ῥιφθῇ εἰς τὴν χθεσινὴν ἑλκυστικὴν φιλοσοφίαν, εἰς τὸν ὠκεανὸν τοῦτον τῆς αἰωνίου τρικυμίας, καὶ ἀποχωριζόμενος τῆς παρηγόρου τοῦ παρελθόντος ἀκτῆς, ἔνθα μέχρι τοῦδε ἐκράτουν αὐτὸν δεσμοὶ ἤρεμοι καὶ δύναμίς τις ἐξερχομένη ἐκ τῶν κόλπων τοῦ σύμπαντος, ὅπερ μετεσχηματίζετο τότε εἰς Ἑλληνίδα γῆν.

Παρῆλθον τοῦ μεγαλείου αἱ ἡμέραι, καὶ τὰ νέφη τῆς εἱμαρμένης ἐπεσκίασαν τῶν ἡρώων τὴν πατρίδα ἐκτοτε, ὁλόκληρον δὲ τὸν κόσμον τῶν χρυσῶν αἰώνων ἐκάλυψε πενθίμως τῶν δακρύων ὁ πέπλος.

Ἐξηκολούθουν ἐκτοτε τῆς Ἠοῦς ὁ μαγικὸς ὁρίζων νὰ ἐξαπλοῦται ἐπὶ νεκροῦ κόσμου, καὶ αἱ ἀκτῖνες τοῦ Φοίβου νὰ περικαλύπτωσι τῶν γιγάντων τοὺς τάφους, ἡ δὲ « νύμφη τῆς νυκτὸς » νὰ φωτίζῃ τῶν ἡμιθέων τοὺς ῥαψῳδοὺς καθημένους ἐπὶ συντριμμάτων τροπαίων, καὶ τὴν ἀντήχησιν τῶν στεναγμῶν των νὰ μεταδίδῃ τοῦ πενθίμου Ζεφύρου ἡ πνοὴ ἐπὶ τῶν πεδίων τῆς δόξης....

Καὶ ἐξακολουθεῖ ἔτι ὁ ἐκπατρισμὸς τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, καὶ μὲ ὀψιπλούτου μανίαν ζητεῖ νὰ περιβάλλῃ ὁλοκλήρους νέους κόσμους συγκειμένους ἐκ πλασμάτων, ἅτινα ἠδυνάτουν ἄλλοτε νὰ προσεγγίσωσιν αὐτῷ.

Καὶ τοῦ παρελθόντος αἱ ἀναμνήσεις παρέμειναν ὡς ἐμπνευσίς τις εἰς ἑσπερινοὺς ῥεμβασμούς, ὡς ἄρωμα ταχέως ἐξατμιζόμενον, ὡς παλμοὶ ἀποβαλόντες τὴν ἁρμονίαν των, ὡς εἰκὼν ἧς τὰ χρώματα ἀπώλεσαν τὸν ζωηρότητά των, ὡς μουσικὴ ἀποχωρισθεῖσα τῆς μητρικῆς της γλώσσης, ὡς πηγὴ πλούτου ἀποξηρανθεῖσα, ὡς Κασταλία ἄφωνος, καὶ ὡραία παρθένος νεκρά...

Καὶ αἱ ἀγκάλαι τῶν νεωτέρων θεσμῶν θερμότεραι, καὶ τὸ μειδίαμα τοῦ κοινωνισμοῦ ἐπαγωγότερον, καὶ τὰ βλέμματα γλυκύτερα. Ἀδελφὸς εἶναι καὶ ὁ πλησίον· πατὴρ καὶ μήτηρ ἡ πολιτεία, οἶκος δὲ ἡ κοινωνία· οὐδεὶς εἶναι κτήτωρ διότι τὰ ὑπάρχοντα κέκτηται ἡ κοινοκτημοσύνη· οὐδεὶς δεσμός, διότι τούτους διαρρηγνύει τὸ ξίφος τῶν νόμων. Σύζευξις καὶ διάζευξις τῶν πάντων, κωλύει τὴν ἀπόκτησιν νομίμου κληρονομίας, τὴν διάσωσιν προνομίων, τὴν τήρησιν συνθηκῶν, τὴν διαφύλαξιν τῶν δικαιωμάτων τῆς ἀρετῆς, τὴν περιφρούρησιν τῶν ὑποχρεώσεων καὶ τοῦ καθήκοντος τὴν ἐκτέλεσιν, τὴν ἐξυπηρέτησιν εὐγενῶν ἀρχῶν, τὴν προστασίαν τῶν νόμων τοῦ δικαίου, τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν ὑπαγορεύσεων τῆς εὐγνωμοσύνης, τὴν ἐνθάρρυνσιν πρὸς τήρησιν τῆς ἀληθείας.

Τὰ μεγάλα συστήματα φθίνουσιν ἤδη, καὶ τὴν γλῶσσαν ἐκείνων θεωροῦσι νεκράν· ὁ κύκλος τῶν πιστῶν ἐξαφανίζεται ἐν τῇ ἀπομονώσει, αἱ ἀρχαὶ τῆς μεγαλοφυΐας κατέστησαν ἀκατάληπτοι, καὶ τὸ πένθος τῆς ἐνεστώσης διανοίας ἀποχωρίζεται μετὰ τῆς ἀπογνώσεως...

Τοιοῦτος ὁ σύνδεσμος τῶν ἐλπίδων τοῦ νεωτερίζοντος πνεύματος, τοιοῦτον δὲ φαεινὸν ἄστρον! τὸ μέγα του πρόγραμμα.

Πλὴν ἀκούεται εἰσέτι ὀδυνηρὸς γογγυσμὸς ὁλοκλήρου γενεᾶς, καὶ ἡ ἀπόφασις τῆς μοίρας βαρύνει αὐτὴν ἔτι ἐν τῇ πτώσει της. Πλὴν πτῶσις οὐχὶ ἀπότομος, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον ἀπὸ βαθμίδος εἰς βαθμίδα τῆς κλίμακος τῆς κοινωνικῆς εὐταξίας, συνοδευομένη δὲ ὑπὸ ἀπείρων θυμάτων...

Ἔκτοτε εἰς τὰς ἡμέρας τῶν στεναγμῶν καὶ τῶν θρήνων ἀπώλετο καὶ ἡ τῆς ἀληθείας γαλήνη, ἡ δὲ εὐεργεσία τῶν ἐπιεικῶν θεοτήτων ἀπεχωρίσθη ἐκείνων, οἵτινες ἠσέβησαν πρὸς τὴν ἱερότητα τῶν τάφων καὶ πρὸς τὴν ἀθάνατον φιλοσοφίαν τοῦ νεκροῦ κόσμου· οἵτινες μὲ τὸ μονοπώλιον τῆς ὀρθοδοξίας κατεδούλωσαν πᾶν ὅ,τι ἡ

ἀνθρωπότης ἐθεώρει ὡς κοινὴν τῆς ἐλευθερίας κληρονομίαν, πᾶν ὅ,τι αἱ γενεαὶ τοῦ μέλλοντος θὰ ἐνόμιζον ὡς τὸ κέντρον τῶν κοινωνικῶν ἐλπίδων, ὡς τὴν κιβωτὸν τῆς εὐημερίας τῶν ἐθνῶν· οἵτινες ἐν τῇ μανίᾳ τῶν νέων ἀρχῶν καὶ πολιορκούμενοι ὑπὸ τῶν δεισιδαιμονικῶν δοξασιῶν ἢ ἀπειλούμενοι ὑπὸ τῶν καταπιέσεων ἐζήτησαν ἄσυλον ἐν τῇ ἀπολύτῳ ἀρνήσει τῆς πανθεϊκῆς καλλιτεχνίας καὶ τῇ ἀφιερώσει αὐτῶν τῇ λατρείᾳ τῆς «κλαιούσης φιλοσοφίας».

Ἔκτοτε ἐξηράνθησαν τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας αἱ πηγαί, καὶ ἡ φήμη διατρέχουσα τὰς κοινωνίας ἐπέβαλλε τὴν λήθην, ὅτε ἤρχισε νὰ ἐξαφανίζηται καὶ τοῦ παρελθοντος ἡ σκιά, τὸ δὲ νεώτερον πνεῦμα εἰσέδυεν ἀχαλίνωτον εἰς ὁλόκληρον τὴν παραμείνασαν δυναστείαν.

Ἡ τυραννία δὲ αὕτη τῶν νέων δοξασιῶν ὑπεδούλωσε πᾶν τὸ προστυχόν, τὸ ἐξηυτέλισε, καὶ ἐν τῇ πτώσει αὐτοῦ ζητεῖ νὰ τὸ ἐκμηδενίσῃ ὅπως μὴ ἐν τῷ κοσμοκρατορικῷ προγραμματι ἀπαντήσῃ προπύργιόν τι τῆς πανωλεθρίας ὁ στρατηλάτης οὗτος. Καὶ ἰδοὺ ὑπὸ τὸ βάρος τοιούτων ὀλέθρων καρτερικῶς ἀναμένει τῆς παρθενίας τὸ ἔδαφος τὴν γαλήνην καὶ τὸν κατευνασμὸν τοῦ αὐθάδου, κατακτητοῦ, πλὴν αἰωνίως ἴσως θὰ προσδοκᾷ... τὴν οἰχομένην εὐδαιμονίαν !...

Καὶ ἰδοὺ αἴφνης ἡ δικαιοσύνη σπεύδει νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς ἑλληνίδος γῆς τῆς εὐδαιμονίας τοὺς θησαυρούς, ὅπως ἐκεῖ διαφυλάξῃ ἀμόλυντον τὸ κάλλος των τῆς ἀθανασίας ἡ εὐεργετικὴ προστασία.... Καὶ ἰδοὺ τὸ ἑλληνικὸν χῶμα ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους διετήρησεν ἀβλαβῆ ἐκεῖνα ἅτινα ἡ μανία τῶν νέων κατακτητῶν ἤθελεν ἐκμηδενίσῃ. Ναί ! τίς δὲν πιστεύει ἐκτοτε ὅτι ὑπάρχουσιν περιστάσεις καθ' ἃς τῶν κατακτητῶν τούτων ἡ εὐγένεια καὶ ὁ σεβασμὸς ὑστεροῦσι τοσοῦτον τῶν τοῦ ἑλληνικοῦ χώματος, ὅπερ ὀφείλει νὰ καταστῇ τὸ πολυτιμότατον κειμήλιον τοῦ κόσμου : διότι εἰς τὰ σπλάγχνα του κατοικεῖ ἡ Ἑλλὰς τοῦ παρελθόντος.

Εἰς ἑπομένως ὁ μέγας προορισμὸς ἐκείνων οὓς ἐν τῇ πτώσει θὰ εὐεργετήσωσι τὰ μεγάλα προνόμια τῆς ἑλληνικῆς διανοίας.

Εἰς ὁ προορισμὸς ἐκείνων, οἵτινες ἔπεσαν καὶ ἐπὶ πολὺ θὰ πίπτωσι θύματα τοῦ νεωτέρου πνεύματος· προορισμὸς ἀναγεγραμμένος ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ἐν τῷ παγκοσμίῳ βίῳ δράσεως τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας, καὶ οὗτος εἶναι: ὁ σεβασμὸς τοῦ «πολυτιμοτάτου κειμηλίου» μέχρις ὅτου ἐκ τῶν σπλάγχνων του ἐξέλθῃ μὲ τὴν θείαν αἴγλην τῆς ἀναστάσεως ὁ «κόσμος τῶν νεκρῶν».

Η.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

(Συνέχεια.)

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἱπποκράτους, ἡ ἰατρικὴ ἐξηκολούθησε καλλιεργουμένη, ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων· ἀλλ' ἕνεκα σπουδαίων πολιτικῶν συμβάντων ἡ σκηνὴ μεταφέρεται ἀλλαχοῦ· ἡ Ἑλλὰς κατασπαραγμένη ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων πολέμων, εἶχεν ἤδη ὑποστῇ τὴν Μακεδονικὴν ἡγεμονίαν, καὶ ἐν μέσῳ τῶν κατακτήσεων αὐτοῦ, Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών, ὑποδουλώσας τὴν Αἴγυπτον καὶ κρίνας τὸ στόμιον Κάνωπον, κατάλληλον ὅπως θέσῃ τὴν χώραν αὐτοῦ εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἵδρυσεν τὴν Ἀλεξάνδρειαν πόλιν ἥτις ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ κατόπιν ὡς ἑστία τῶν λειψάνων τῆς νοήμονος Ἑλλάδος, καὶ καταστῇ ἐπίσημος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐπιστημῶν, διὰ τῆς ἐν αὐτῇ ἱδρυθείσης, *Ἀλεξανδρεινῆς*, λεγομένης, *Σχολῆς*, γενομένη οὕτω πρωτεύουσα τοῦ νέου ἑλληνικοῦ κόσμου.

Ἀποθανόντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ διαμελισθέντος τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους, εἰς τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ *Πτολεμαῖος ὁ Λάγου*, ἔλαβεν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Αἰγύπτου ἀνακηρυχθεὶς βραδύτερον Βασιλεὺς αὐτῆς· ἡ Ἰατρική, καθὼς αἱ λοιπαὶ τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι, ἔχει ἀνάγκην εἰρήνης, ἡσυχίας, καὶ ἐνθαρύνσεως ὅπως τελειοποιηθῇ. Πάντες φεύγουσι κηρυσσομένου τοῦ πολέμου, εἰς χώρας φιλοξένους καὶ ἡσύχους· τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, οἱ μὲν στρατηγοὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐν Ἑλλάδι διεσπαράσσοντο, ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων ταραχῶν, καὶ τῶν πρὸς διαδοχὴν πολέμων. ἐν δὲ τῇ *Περγάμῳ* καὶ *Ἀλεξανδρείᾳ*, τοὐναντίον *Ἄτταλλος* ὁ διάδοχος τοῦ *Εὐμένους* καὶ οἱ *Πτολεμαῖοι* διετήρουν ἄκραν εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν, καὶ ἐκ τούτου οἱ ἐξ Ἑλλάδος φεύγοντες σοφοί, προσέτρεχον εἰς τὰς δύο ταύτας πόλεις· καὶ ἐν ᾧ οἱ Αἰγύπτιοι, λαὸς στάσιμος καὶ ἀτάραχος, περιορίζοντο μόνον εἰς τὴν πλήρη δεισιδαιμονίας Ἰατρικήν, οὐδεμίαν περὶ Ἀνατομίας ἔχοντες γνῶσιν, οἱ ἕλληνες κατ' ἀντίθεσιν, λαὸς φύσει νοήμων καὶ ἐργατικός, καὶ πρὸς πάντα ἐπιτήδειος παρεισέδυσε πανταχοῦ, καὶ τὰ πάντα ἐπεχείρησεν, οὕτως ὥστε πάντες οἱ σοφοὶ τῆς Ἀλεξανδρεινῆς Σχολῆς ἦσαν ἑλληνικῆς καταγωγῆς· ἐκ τῶν δυναμένων νὰ καθέξωσι, ὁπωσοῦν θέσιν ἐπίσημον ἐν τῇ Ἰατρικῇ ἱστορίᾳ, σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὸν *Ἡρόφιλον*, καὶ *Ἐρασίστρατον* πρώτους, κατὰ Γαληνόν, ἀναταμῶντας πτώματα ἀνθρώπων.

Ἀλλ' ὅ,τι σπουδαῖον κατὰ τὴν Ἀλεξανδρεινὴν ταύτην περίοδον, εἶνε ἡ μεταξὺ δογματικῶν καὶ ἐμπειρικῶν, λαβοῦσα χώραν διαμάχη· τῶν μὲν προσπαθούντων ὅπως διὰ τῆς Ἀνατομίας καὶ Φυσιολογίας ἐξηγήσωσι τὰ αἴτια τῶν διαφόρων ἀσθενειῶν, τῶν δὲ ἰσχυριζομένων, ὅτι εἶνε παράλογον ν' ἀναζητῇ τις πρᾶγμα ὅπερ δὲν δύναται ν' ἀνεύρῃ· οἱ ἐμπειρικοὶ ἀπεκάλουν *ὄνειρα* τὰς θεωρείας τῶν δογματικῶν, καὶ ὑπεστήριζον ὅτι ὁ ἰατρὸς ὀφείλει ν' ἀρκεῖται εἰς τὴν παρατήρησιν τῆς Φύσεως, εἰς τὴν ἀκριβῆ ἱστορίαν παντὸς ὅ,τι διδάσκει ἡ τυχη, καὶ εἰς τὴν ἀναλογίαν, τοῦ γνωστοῦ πρὸς τὸ ἄγνωστον, ἀπορρίπτοντες παντάπασιν τὴν Ἀνατομίαν καὶ Φυσιολογίαν, καὶ ἀρκούμενοι εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἱστορίας διαφόρων ἀσθενειῶν, καὶ τῶν φαρμάκων, δι' ὧν αὗται θεραπεύονται. Ἀλλὰ μήπως καὶ οἱ σήμερον ἐμπειρικοί, τὰ αὐτὰ περίπου ἐν τῇ ἀμαθείᾳ αὐτῶν δὲν λέγουσι ; Καθ' ἑκάστην δὲν ἀκούομεν ᾀδόμενον ὑπ' αὐτῶν, τὸ *τί χρησιμεύουσιν αἱ γνώσεις περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν ὀργάνων, ἡ τόση σπουδὴ καὶ αἱ τόσαι θεωρεῖαι, περὶ τῶν ἀσθενειῶν* ; ἀπαξιοῦντες ν' ἀπαντήσωμεν εἰς τ' ἀνωτέρω, λεγόμενα μόνον, ὅτι *ἁπλῆ πεῖρα ἐν τῇ ἰατρικῇ ἄνευ ἐπιστημονικῆς μαθήσεως, εἶνε καθιερωμένη ἀγυρτεία, μὴ δυναμένη νὰ ὑψωθῇ ὑπεράνω τῶν θεωρειῶν τῆς ἐπιστήμης, καὶ προβάλλουσα πρὸς ὑπεράσπισιν τὸ τῆς ἀλώπεκος «ὄμφακες εἰσίν»*.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς Ἀλεξανδρεινῆς περιόδου. Ἀλλ' ὅτε τὸ 30 π. χ. οἱ Ῥωμαῖοι καθυποτάξαντες τὴν Αἴγυπτον, κατέστησαν αὐτὴν ἐπαρχίαν Ῥωμαϊκήν, ἡ Ἀλεξανδρεινὴ σχολὴ ἀπώλεσε τὴν πρωτέραν αὐτῆς λάμψιν. Αἱ ἀρχαῖαι τῆς Ἰατρικῆς Σχολαὶ ἐξηφανίσθησαν ἅπασαι μετὰ τῶν Ἀλεξανδρινῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πρώτου π. Χ. αἰῶνος, καταδιωκόμεναι τρόπον τινα, ὑπὸ τοῦ πολέμου. Ἡ Ἑλλὰς ἔφθινεν, καθ' ὃν χρόνον νέος ἀστήρ, ἀναφαίνεται ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ λάμψει, ἡ Ῥώμη καθυποτάσσουσα ἅπασαν τὴν οἰκουμένην· αἱ Ἀθῆναι αἵτινες εἶχον ἀκόμη φιλοσοφικήν τινα φήμην, ὑπέστησαν ἔκλειψιν τὴν φορὰν ταύτην, τὰ δὲ τέκνα αὐτῆς μεταναστεύουσιν τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου εἰς Ῥώμην, ὅπως ἀνάψωσι νέαν ἑστίαν φώτων. Ἡ Πέργαμος ἐγκαταληφθεῖσα ὡς αἱ Ἀθῆναι ἀπόλλυσι καὶ τὴν πλουσίαν αὐτῆς Βιβλιοθήκην, ἣν Ἀντώνιος μεταφέρει τὸ ἔτος 32 εἰς Ἀλεξάνδρειαν· ἡ ἀγωνία παρετάθη μέχρι τῶν μέσων τοῦ αἰῶνος τούτου, ἀλλ' ἡ ζωὴ εἶχε προσβληθῇ ἤδη ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, ὅτε οἱ ῥωμαϊκοὶ στρατοί, ὡς χείμαροι ἐξελθόντες, ἐξ Ἰταλίας, προέβαινον πρὸς κατάκτησιν σύμπαντος τοῦ κόσμου. *Ὅταν ἡ ἄλογος δύναμις ἀναφανῇ, τὸ πνεῦμα πλανᾶται ἢ μᾶλλον τοῦ πνεύματος ἀποπλανομένου ἐμφανίζεται ἡ θηριώδης δύναμις*. Κατὰ τὴν ἐποχὴν λοιπὸν ταύτην, ὅπως σύμπασα

ἡ οἰκουμένη, οὕτω καὶ ἡ ἰατρικὴ ὑπετάχθη—ἐπιτραπήτω μοι ἡ ἔκφρασις—ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους. Καὶ εἶνε μὲν πιθανόν, ὅτι αὕτη ἐξησκεῖτο ἐν Ῥώμῃ, πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ἑλληνικῆς ἰατρικῆς, ὡς πληροφορούμεθα, ἔκ τινος χωρίου Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασέως, λέγοντος ὅτι «*τοῦ λοιμοῦ λοιμαίνοντος τὴν πόλιν, ἀπὸ κτίσεως αὐτῆς, οἱ ἰατροὶ δὲν ἤρκουν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀσθενῶν*»· ἀλλὰ δὲν ἀναφέρει ὁποῖοι ἦσαν οἱ ἰατροὶ οὗτοι, καὶ ὁποία ἡ ἰατρικὴ αὐτῶν.

Ὁ πρῶτος ἰατρός, ὃν ἡ ἱστορία ἀναφέρει ἐν Ῥώμῃ, ὑπῆρξεν ἕλλην, *Ἀρχάγαθος*, ὀνόματι, ὁ ὁποῖος, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Πλίνιος ἕνεκα τῆς ἀδεξιότητός του, ἐγένετο ἀφορμὴ ὅπως δυσφημισθῇ ἡ ἑλληνικὴ ἐπιστήμη ἐν Ῥώμῃ.

Κάτων, ζήσας 70 ἔτη μετὰ τὸν Ἀρχάγαθον, ἐνησχολήθη εἰς τὴν ἰατρικήν, ἀλλὰ τὰ μάλα ἰδιοτρόπως, ἀποστρεφόμενος τὴν τῶν ἑλλήνων, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ἀπηύθυνε πρὸς τὸν υἱόν του, καὶ ἥτις ἔχει ὡς ἑξῆς: *Ὤμοσαν οἱ ἕλληνες νὰ φονεύσωσι πάντας τοὺς βαρβάρους διὰ τῆς ἰατρικῆς· ἐνθυμοῦ καλῶς, ὅτι σοὶ ἔχω αὐστηρότατα ἀπαγορεύσει τοὺς ἕλληνας ἰατρούς*. Ὁ Κάτων ! ὁ ἀνίκανος νὰ συλλάβῃ τι ὑψηλόν, ὁ φθονῶν πᾶν προτέρημα, ὁ μνησίκακος κατὰ παντὸς εὑρισκομένου ὡς αὐτὸς ἐν τῇ ἀμαθείᾳ, μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ τί ἐστὶ κοινωνικὸν καθῆκον, ὁ κρίνων ἄξιον τῆς ἑαυτοῦ προσοχῆς, μόνον πᾶν ὅ,τι ἱκανοποιεῖ τὰς ποταπὰς αὐτοῦ ὀρέξεις οὐδόλως παράξενον ἂν ἐπετέθη τόσον βαναύσως κατὰ τῶν ἑλλήνων ἰατρῶν· ἐν τοιαύταις καρδίαις, οὐδέποτε δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐκτίμησις τοῦ καλοῦ.

Πεντήκοντα μετὰ τὸν Κάτωνα ἔτη, ἀναφαίνεται ἕτερος ἕλλην ἰατρὸς ἐκ Προύσης τῆς Βιθυνίας, ὁ *Ἀσκληπιάδης*, γενόμενος λίαν εὐνοϊκῶς δεκτὸς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὡς ἐξενεγκών, μετὰ μεγίστης πικρότητος, ἐναντίας ἰδέας πρὸς τὰς ἱπποκρατείους, κολακεύων οὕτω, τὴν ἐναντίον τῶν ἑλλήνων ἰατρῶν, ἐπικρατοῦσαν ἐν Ῥώμῃ δυσμένειαν.

Μαθητὴς τοῦ Ἀσκληπιάδου ὑπῆρξε *Θεμίσων ὁ λαοδικεὺς* ἱδρυτὴς τοῦ *Μεθοδισμοῦ*. Ἄλλοι ἐπίσημοι ἰατροὶ ἀναφαίνονται οἱ :

Ἀνδρόμαχος ὁ Κρής, συγγραφεὺς ἑνὸς ἑλληνικοῦ ποιήματος, ἐν ᾧ ἀναφέρει περὶ τοῦ παγκοσμίου «*ἀντιδότου*» βραδύτερον δὲ *θηριακοῦ* ὀνομασθέντος, καὶ κατασκευαζομένου ἐκ κεφαλῶν *ἐχίδνης*.

Διοσκορίδης ὁ ἐκ Κιλικίας, ἀκμάσας ἐπὶ Νέρωνος καὶ ἀκολουθήσας τοὺς Ῥωμαϊκοὺς στρατοὺς εἰς Γαλατίαν, Μικρὰν Ἀσίαν καὶ Ἑλλάδα, εἶνε ὁ πρῶτος ὁ συγγράψας ἰατρικὴν ὕλην ἀξίαν ἀναγνώσεως.

Ἀρεταῖος ὁ ἐκ Καππαδοκίας, ἀκμάσας τὸ 90 μ. Χ. καὶ γενόμενος ἱδρυτὴς τοῦ πνευματισμοῦ, συνέγραψε βιβλίον, πολλαὶ οὗ ὁποίου σελίδες μέχρι τῆς σήμερον ἔτι θαυμάζονται.

Ῥοῦφος ὁ Ἐφέσιος, συγγράψας περὶ Ἀνατομείας, ἀσθενειῶν τῶν νεφρῶν, περὶ κύστεως, καὶ περὶ καθαρτικῶν.

Συρανὸς ὁ ἐξ Ἐφέσου, Σπουδάσας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, μετελθὼν δὲ τὴν ἰατρικὴν ἐν Ῥώμῃ, καὶ τέλος *Γαληνὸς ὁ Περγαμηνεύς*, περὶ τοῦ ὁποίου, ἐν προσεχεῖ τῆς **Φύσεως** φύλλῳ.

Ἐκ Παρισίων Παναγῆς Ν. Διβάρης.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ
ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α'

Γεγονὸς δυνάμενον, καθ' ἡμᾶς, νὰ ἔχῃ πολὺ πλειοτέραν σημασίαν νόμων καὶ πολιτικῶν ἀντεγκλήσεων ἐποχῆς εὐτυχῶς λακτισθείσης,.....γεγονός, ὅπερ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ἅπασαν τὴν δύναμιν τῆς ἐπιβολῆς καὶ τῆς σπουδαιότητος, καὶ τῆς συντόνου ἐπιστασίας τοῦ ὁποίου ἅπαντες ἀνεξαιρέτως κατὰ καθῆκον ἔπρεπε νὰ ἐπιληφθῶμεν, ἐὰν μὴ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐν σφοδρῷ πολιτικῶν παθῶν κλύδωνι περιεδινούμεθα, γεγονὸς τοιοῦτον, καθ' ἡμᾶς, δυνάμενον καὶ αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως τὴν προσοχὴν νὰ ἐφελκύσῃ, εἶναι ἡ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐπὶ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ ὁρίζοντος πανηγυρικὴ ἐμφάνισις τῆς διαπρεποῦς καὶ καθ' ἅπαντα τόν τε ἔσω καὶ ἔξω Ἑλληνισμὸν πεφημισμένης καλλιτέχνιδος Εὐαγγελίας Παρασκευοπούλου.

Ἡ ἠθοποιὸς αὕτη τὴν Τέχνην μόνην διὰ μόνην τὴν Τέχνην, ἀνεξαρτήτως πάσης ἰδιοτελοῦς περισκέψεως, εὐσθενῶς ἀσπασθεῖσα, ἰσχυρὰν δὲ λίαν τὴν φλόγα ἐν ἑαυτῇ καὶ τὸν ἔρωτα αἰσθανθεῖσα πρὸς τὸ ὑψηλὸν τοῦτο ἐπάγγελμα, αὐτὴ δὲ δι' ἑαυτῆς μόνης μυηθεῖσα ἐντὸς τῶν ἀτελευτήτων ἐκείνης μυστηρίων, κατέστη, χωρὶς νὰ εἴπωμεν ὑπερβολήν, μία ἐκ τῶν διασημοτέρων τῆς Εὐρώπης καλλιτεχνίδων, καὶ τὸ καλόν, οὕτινος τυγχάνει διάπυρος λάτρις, διὰ τῆς ἐμφανίσεώς της τιμῶσα, καὶ τὴν Ἑλλάδα, ἧς εἶναι γνήσιον καὶ εὐγενὲς τέκνον, ἐπικοσμοῦσα καὶ γεραίρουσα.

Οὐδαμῶς μεγαληγοροῦμεν ἐκφραζόμενοι οὕτω· ἐν τῷ στείρῳ ἡμῶν καλλιτεχνικῆς κινήσεως πεδίῳ, ἐφ' οὗ, ὡς ὤφειλε, διαβιοῦμεν, πρὸς πᾶν ὅ,τι καλὸν καὶ ἔξοχον ἀναισθήτως ἀμβλυωποῦντες, ἡ παρουσία μιᾶς τοιαύτης πιστῆς τῆς Τέχνης ἱεροφάντιδος ἔδει νὰ χαρακτηρισθῇ, ὡς καὶ προηγουμένως εἴπομεν, ὡς ὑψίστης, δι' ἡμᾶς πρὸ πάντων, σημασίας καὶ προσοχῆς γεγονός. Ἀλλά.....

* * *

Ἕκαστος, χαίρων ὁπωσδήποτε τὸ δικαίωμα τῆς ἀκριβοῦς ἀντιλήψεως πάσης καλλιτεχνικῆς παρ' ἡμῖν προόδου, προκειμένου περὶ θέματος τοιούτου μάλιστα εἴδους, ἵσταται, σχεδὸν πάντοτε, ἐνεὸς πρὸ τοῦ ἀπαισίου τούτου συνδέσμου.. ...Ἀλλὰ τί ; μὴ δὲν ἦναι τοῦτο ἄμεσος ἀπόρροια τῆς ἰδίας ἡμῶν πολιτείας ; μὴ ἐν παντὶ καιρῷ δὲν ἐπεζητήσαμεν, οἱῳδήποτε τρόπῳ, τὴν ἐντελῆ ἀπομύζησιν πάσης ἐπιφαινομένης καλλιτεχνικῆς ἰκμάδος ;

Ἀλληλομισούμενοι, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τῆς χλεύης καὶ τῆς μεμψιμοιρίας τὴν ἀπεχθῆ Μορμὼ πρὸ ἑκάστης ἀναφυομένης ἰδιοφυΐας ἐπισείοντες, ἀπεργαζόμεθα οὕτω μικρὸν κατὰ μικρὸν τῆς τε ἰδίας ἡμῶν ὑποστάσεως τὴν βαθμιαίαν κατάπτωσιν, καὶ τοῦ ἰδίου ἡμῶν Ἔθνους τὸν ὀδυνηρὸν μαρασμὸν καὶ τὴν ἀποσύνθεσιν.....

.....

Ἡ μόλις λοιπὸν ἤδη διαφαινομένη Ἠώς, εὐχρωμος νῦν καὶ διαλάμπουσα, μὴ ἄρά γε ἦναι προάγγελος λαμπροτάτου καλλιτεχνικῆς φύσεως Ἡλίου, ἢ μὴ ὁ καταυγαστικὸς οὗτος Ἀστήρ, οὗτινος τὰς ἡμέρας ταύτας τὴν ἀπαστράπτουσαν λαμπηδόνα πάντες ὑπερβαλλόντως ἀντιλαμβανόμεθα, μέλλει καὶ αὐτὸς μετ' ὀλίγον νὰ σβεσθῇ, ὑπεῖκον εἰς ἀκατανόητον στυγνὴν Εἱμαρμένης θέλησιν, ἐν ὑπεράγαν ἀσφυκτικῇ κοινωνικῶν περιθάλψεων ἐρημία ;.....

Ἴσως ὑποληφθῶμεν ὡς λίαν ἀπαισιόδοξοι· μὴ ὅμως αὐτὰ ταῦτα τὰ πράγματα δὲν βοῶσιν ὑπὲρ ἡμῶν; μὴ ὑπὲρ τῶν ἐνδοιασμῶν ἡμῶν δὲν συνηγορεῖ ὁλόκληρον παρελθόν ; Φαγέδαινα καταστρεπτική, *πολιτική* ὀνομασθεῖσα, εἰσχωρήσασα πανταχοῦ, ἐνέσπειρε πανταχοῦ τὴν ἀπογοήτευσιν, ἀπερρόφησε πᾶσαν εὐγενῆ ἐνασχόλησιν, διέφθειρε πάντα σφύζοντα ὀργασμόν, πᾶσαν εὐφάνταστον φύσιν, πάντα ἰσχυρὸν χαρακτῆρα ;

Καὶ ἰδοὺ λοιπὸν ἡμεῖς φυτοζωοῦντες καὶ ὀσημέραι μαραινόμενοι.....

Φθόνος θυμοδακὴς καὶ βίαιος ἠνόρθωσε προπετῆ τὴν εἰδεχθῆ αὐτοῦ κεφαλήν· πᾶν καλλιτεχνικὸν φυτώριον ἐθραύσθη πρὶν ἢ προβάλῃ θάλλουσαν τὴν κορυφὴν αὐτοῦ, πρὶν ἢ ζήσῃ· πᾶσα δημιουργικὴ φαντασία ἐσβέσθη, πρὶν ἢ ἐξωτερικῶς ἑαυτὴν ἐκδηλώσῃ, πρὶν ἢ λάμψῃ.

Πόσοι ἐκ τῶν ἄφθονον τὸ θυμίαμα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς Τέχνης προσενεγκόντων δὲν ἐκάμφθησαν, οἱ δείλαιοι, ὑπὸ τὴν ἀγρίαν τοῦ μίσους καὶ τῆς ζυλοτυπίας πνοήν, δὲν ἔκλιναν τὴν κεφαλήν, νεαρὰν ἔτι, νεκρὰν πλέον ἐκ τῆς πείνης καὶ τῶν βασάνων ὡς Μάρτυρες ; Πόσαι φεῦ ! σμίλαι, πόσοι χρωστῆρες,

πόσοι κάλαμοι δὲν κατάκειντὰι ἀδρανεῖς ἐπὶ πενιχρᾶς φυματιώσης διανοίας τραπέζης; . . . . . ὦ! πόσον εἶναι ἱερός, πόσον ἁγνὸς καὶ τίμιος τοῦ καλλιτέχνου ὁ ἄρτος; . . . . .

Ὡς νὰ μὴ ἤρκει ὅμως ὁ μέγας οὗτος ἠθικὸς ἀγών, ὃν Ἰωβίως τόσον ὑφίσταται ἐν Ἑλλάδι οὗτος, ἐπιπροστίθεται καὶ ἕτερος δεινότερος. Οἱ μυκτηρισμοὶ τῶν φιλολογούντων, τῶν δοκησισοφούντων αἱ σχολαστικαὶ συζητήσεις, τῆς κριτικῆς, τοῦ μικροβίου τούτου τῆς νεωτέρας φιλολογίας, αἱ θορυβώδεις μομφαὶ καὶ αἱ σκληραὶ ἐκφράσεις, ἰδοὺ ἕτερος πολέμιος, ἐπιφοβώτερος, κατὰ τῶν ἰοβόλων βελῶν τοῦ ὁποίου ὀφείλει ἀείποτε κατ' ἀνάγκην νὰ ἀμύνηται ὁ δυστυχὴς καλλιτέχνης...

Ἰδοὺ τί πρὸ τριῶν ἐτῶν ἀκριβῶς περὶ τούτου ἐγράφομεν:*

«Ἐὰν ἐνόμισάν τινες ὅτι ἡ κριτικὴ δύναται νὰ ᾖναι κτῆμα τοῦ τυχόντος ἀπατῶνται οἰκτρῶς. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀλλαχοῦ ἔχει ἀνέλθῃ σχεδὸν εἰς περιωπὴν ἐπιστήμης, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου δι' ἐνδελεχῶν μόνον μελετῶν καὶ μικρᾶς πείρας ἀποκτᾶται, ἠθέλησάν τινες καὶ ἐκ τῶν ἰδικῶν μας ἐνταῦθα, παραλόγως ὅλως, μακρὰν παντὸς καλλιτεχνικοῦ ἀξιώματος, νὰ σφετερισθῶσι καὶ ἐν τῇ δοκησισοφίᾳ των νὰ νομίσωσιν ἑαυτοὺς ἱκανοὺς περὶ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δεῖνος ἢ δεῖνος συγγραφέως, τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ καλλιτέχνου.»

* *
*

«Ἀλλ' ὡς πᾶς ποιητής, ὡς πᾶς καλλιτέχνης ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν, ἡ εὐφυὴς αὕτη ἠθοποιὸς ἔχει ἕνα μέγαν ἐχθρόν: ὁ ἐχθρὸς οὗτος εἶναι ἡ λεγομένη *καθαρεύουσα γλῶσσα*. Φοβοῦμαι ὅτι δὲν ἐκατάλαβεν ἀκόμη τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον διατρέχει ἐκ τοῦ ἐχθροῦ τούτου. Ἀλλ' εἶναι ὕβρις πρὸς τὴν Τέχνην ἡ γλῶσσα αὕτη, ἀκουομένη ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς.»**

Ἀλλ' εἶναι ὕβρις μεγίστη διὰ πάντα μὴ στιχοθραύστην ἡ δημοσίευσις τοιούτων τερθρειῶν καὶ ἐρεσχελειῶν· εἶναι αὐτόχρημα ὕβρις πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλ. γλῶσσαν, πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλ. καλλιτεχνίαν, ὧν εἰσὶν ἐκεῖνοι ἀναιδεῖς συκοφάνται, ἢ ἀπὸ τοῦ ἐγκριτωτέρου τῆς πόλεως ἡμῶν περιοδικοῦ ἀναγραφὴ τοιούτων ἀνηκούστων φληναφημάτων. Πῶς; Θέλετε τὴν Γλῶσσαν ἄθυρμα τῆς ἀχαλινώτου ὑμῶν διανοίας; Ποθεῖτε τὴν ὁλοσχερῆ διάσπασιν ταύτης ὅπως ἱκανοποιήσητε μωρὰς φιλαυτίας, κενοδοξίας ἔτι μωροτέρας; Ἐκεῖνο ὅπερ ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς κόσμος ἐπαφῆκεν ἡμῖν ὡς τὴν σεβαστοτέραν τοῦ ἀρχαίου παρελθόντος κληρονομίαν, ἐκεῖνο οὗτινος θαυμαστὴς διάπυρος ὑπῆρξε καὶ διαμενεῖ τοιαύτη ἐς ἀεὶ ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης, ἐκεῖνο ὅπερ ὁ γηραιὸς Χρόνος τοσοῦτον περιπαθῶς ἐβαυκάλησεν ἐπὶ τῶν μυστηριωδῶν αὐτοῦ ἀγκαλῶν, ἐκεῖνο ὅπερ, τέλος, ἡμεῖς, θραῦται ἀλύσεων τεσσάρων ὅλων αἰώνων, προσπαθοῦμεν παντὶ τρόπῳ ὅπως συγκρατήσωμεν δημιουργοῦντες καὶ ἀνακαινίζοντες, καθαίροντες καὶ διαμορφοῦντες, ἀποσαρκοῦντες καὶ βασανίζοντες, πειρῶνται αὐτοί, σκαπανεῖς δῆθεν νεωτέρων ἰδεῶν, αὐθαδῶς νὰ ἀνασκολοπίσωσι καὶ, στρεβλοῦντες, νὰ κηρύξωσιν ἑαυτοὺς διαπρυσίως καθ' ἅπαν τὸ Ἑλληνικὸν εἰσηγητὰς νέου εἴδους ποιήσεως καὶ Γλώσσης, νέας καλλιτεχνικῆς κινήσεως μοχλοὺς καὶ ἱεροφάντας.

Ὄχι! ἡ Γλῶσσα δὲν γεννᾶται, διαπλάσσεται σὺν τῷ χρόνῳ· δὲν ἐκφαίνεται αἴφνης τοιαύτη ἢ τοιαύτη ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς ἀλινδήθρας, ῥινίζεται σὺν τῷ πνεύματι τῆς ἐποχῆς.

Ἡ Γλῶσσα τοῦ Θουκυδίδου ἀνέλαμψεν, ἀφοῦ ὁλόκληρος σχεδὸν χιλιετηρὶς παρῆλθε· ἡ Γλῶσσα τοῦ Πλάτωνος κατήστραψεν, ἀφοῦ διῆλθε διὰ τοῦ διϋλιστηρίου δέκα ὁλοκλήρων ἑκατονταετηρίδων. «Ξυνέγραφεν» ἐκεῖνος μετριοφρόνως μακρὰν τῆς πατρίδος του τὸν μεγαλοπρεπέστερον ἅμα καὶ καταστρεπτικώτερον τῶν πολέμων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἀντήχει τούτου ἡ μελίρρυτος φωνὴ ὑπὸ τὰ σύσκια τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ἄστεως ἅλση· καὶ ἐντὸς τῶν μυροβλύτων περγαμηνῶν τοῦ ἑνός, καὶ ὑπὸ τὰ θεσπέσια τοῦ ἑτέρου χείλη, ὁποία ἀκένωτος πηγὴ ἰδεῶν καὶ ὑψηλῶν φρονημάτων! ὁποία Γλῶσσα! ὁποῖον ἄφθιτον μεγαλεῖον! ὁποία ἁρμονία! . . . . .

Ἔπρεπε τὸ διαυγὲς τοῦτο ἀποστάλαγμα, ὅπερ διῆλθε διὰ τοῦ πνεύματος σωρείας ὅλης προϋπαρξάντων καλλικελάδων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, νὰ δημιουργήσῃ νέον Ἑλληνικὸν καθεστὼς καὶ ἐδημιούργησε τοιοῦτον· ἔπρεπε διὰ τοῦ φοβεροῦ τούτου κεραυνοῦ τῆς παλαιᾶς εὐκλείας νὰ κατατριβῇ τέλεον ἡ πολυκέφαλος τῆς Περσίας Ὕδρα καὶ ῥιζηδὸν κατετρίβη· ἔπρεπε νὰ κρημνισθῇ ἐκ βάθρων τὸ πολυδαίδαλον τῆς σοφιστείας ἀνάκτορον, καὶ κατεκρημνίσθη ὑπὸ τὴν σθεναρὰν πτέρναν τῆς Λογικῆς καὶ τῆς Ἀληθείας.

Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς εὐγενοῦς ἐκείνης πάλης τῆς διεξαχθείσης τῇ δυνάμει τῆς Γλώσσης καὶ διὰ ταύτης τῇ δυνάμει τοῦ Λόγου, ὑπῆρξε τοῦ μεγαλοφυοῦς Περικλέους ὁ χρυσοῦς καὶ μεγαλοπράγμων αἰών . . . . . Καὶ ἡ ἐπίκροτος ἐπῳδὸς τῶν ὑπερφυῶν ἐκείνων διδαγμάτων τοῦ Μεγάλου Σοφοῦ ὑπὸ τὸ φάσγανον τοῦ Θανάτου μέλψαντος ἔσχατον τὸ ἔσχατον τῆς Ἀρχαιότητος κύκνειον ᾆσμα, ἐγένετο δι' ἡμᾶς ἡ ἐπιβλητικωτέρα ἀνάμνησις τῆς δυνάμεως τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ Γλώσσης. . . . . .

. . . . . .

*
* *

Ἔκτοτε μέχρι σήμερον δύο χιλιετηρίδες καὶ πλέον παρῆλθον.

Καὶ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τῇ αἱματοπλάστῳ, ἧς ἕκαστος βράχος ἐκπροσωπεῖ ὁλόκληρον τῆς ἡμετέρας ἱστορίας σελίδα, τῆς ὁποίας ἕκαστος λόφος ὑπομιμνήσκει ἡμῖν καὶ μίαν ἀρχαίαν προσωπικότητα, ἀναγεννᾶται εὐθαλὲς ἐκ τῆς σποδοῦ ὡς ὁ φοῖνιξ, εἰς ἣν ἡ βαρβαρότης οἰχομένων αἰώνων μετέβαλεν ἀσεβῶς τὴν εὐκλεᾶ ταύτην γωνίαν, τὸ δένδρον τῆς ἀθανάτου ἐκείνης Γλώσσης, ἧς αἱ ὀζῦραι περιπέτειαι ἔδει νὰ καταστῶσι δι' ἡμᾶς τόσον σεβασταὶ καὶ λατρευσίμοι, ὅσον τὸ ἀκτινόπλεκτον μαρτύριον Μάρτυρος σφαγιασθέντος ἀσπλάγχνως ἐπὶ τοῦ *βωμοῦ τῆς ἐθελοθυσίας καὶ αὐταπαρνήσεως*....

Πλὴν ὁ ἐγωϊσμὸς καὶ ἡ ἰδιοτέλεια καὶ ἡ μωρία καὶ ἡ κουφότης ἐπέπρωτο νὰ ὑπεισδύσωσι καὶ ἐνταῦθα. Μόλις ἀρχεται ἡ ἔκφυσις καὶ τὸ δηλητήριον ἐπιχέεται· ἰσχυρὸν ἢ ἀσθενὲς ἀδιάφορον· ὁ Βανδαλισμὸς ἀνεκηρύχθη· ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα προεγράφη . . . . .

Ὁ νέος Σύλλας εἰσήλασε . . . . . Τὸν γνωρίζετε . . . . .

Εἶναι ἀνυπολόγιστος ἡ μανία καὶ ἡ λύσσα μεθ' ὧν ἐπιδιώκεται ἡ ἀνατροπὴ καὶ ἡ ἐξόντωσις.

Μάτην ὅμως· εὐτυχῶς ὁ χυμὸς εἶναι ἄφθονος· ὁ ἰὸς οὐδὲν ἐπέφερε μέχρι τοῦδε ὁλέθριον ἀποτέλεσμα.

Ἡ περιφρόνησις καὶ μόνη ἔστω ἡ μόνη ἡμῶν ἀπάντησις. Ἡ πάλη, οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖναι αὕτη, ἀπόλλυσιν ὁλοτελῶς τὴν ἀξίαν της διεξαγομένη μετ' ἀτόμων ὅλως ἀναξίων αὐτῆς.

Ἡ Νίκη ἔσεται ὑπὲρ ἡμῶν. Δὲν εἶναι ἐπιθυμία μόνον ἡμῶν τοῦτο· εἶναι θέλησις, εἶναι ἀπαίτησις συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος· εἶναι νόμος, ὁ ἱερώτερος ἴσως ἐξ ὅσων ἐπόθησέ ποτε ἡ ἀνθρωπίνη ἀδυναμία, μὴ συμπεριληφθεὶς εἰσέτι ἐν ταῖς δέλτοις τοῦ διεθνοῦς . . . . .

Ὁ μέλλων θρίαμβος τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀνήχθη εἰς ἱστορικὸν νόμον ἀναπόδραστον . . . . . .

["Επεται συνέχεια].

Ἀθήνησι τῇ 6 Ἀπριλίου 1892.

Δ. Α. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

— Μὴν ἐκθέτεις τὴν καρδίαν σου εἰς τὸ κοινὸν, διότι τοῦτο ὁμοιάζει πρὸς κύνα ὅστις θὰ τὴν κατασπαράξῃ.

— Ἡ ἠθικὴ εἶναι ῥάβδος ἐφ' ἧς στηρίζονται μόνον οἱ ἔχοντες ἀσθενεῖς χεῖρας.

— Οἱ γέροντες εἶναι φίλοι ἀπερχόμενοι, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ συνοδεύωμεν καὶ ἀποχαιρετῶμεν εὐγενῶς καὶ εὐσυνειδήτως.

---

* «Καιροί» Ἰούλιος 1890
** «Ἑστία» ἀρ. 14. 1892

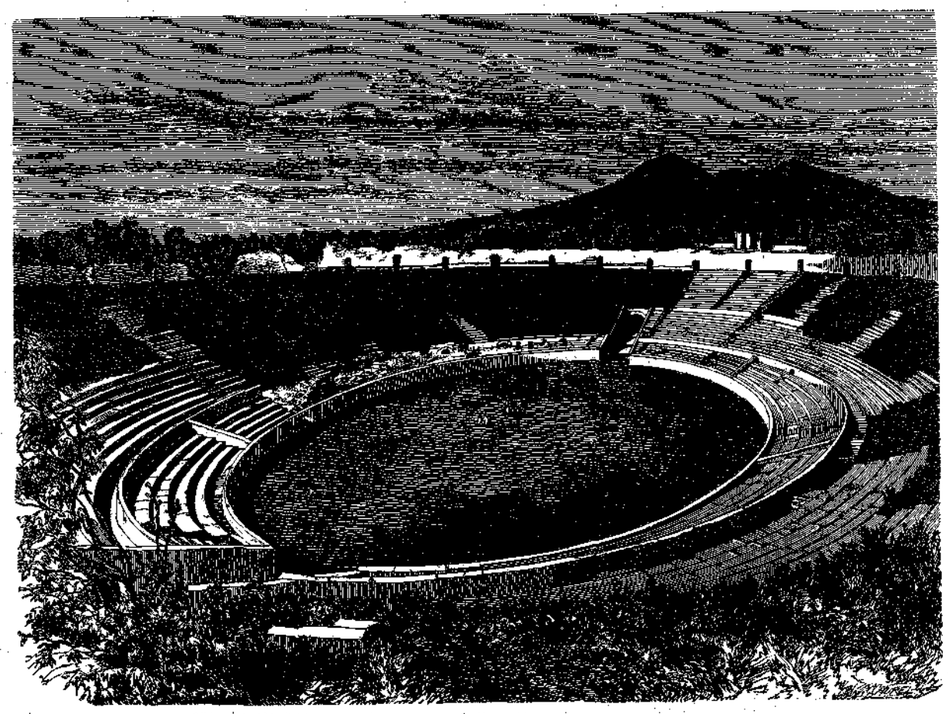

Η ΠΟΜΠΗΙΑ

Ὡς γνωστόν, ἡ πόλις τῆς Πομπηΐας σχεδὸν κατεστράφη ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ σεισμοῦ τοῦ συμβάτος κατὰ τὸ 63 μ. Χ. ἔτος· ἐνῷ δὲ οἱ κάτοικοι ἠσχολοῦντο ἔτι εἰς τὴν ἐπιδιόρθωσιν τῶν ἐκ τούτου ζημιῶν, τῇ 23 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 79 μ. Χ. φοβερά τις ἔκρηξις τοῦ Βεζουβίου ἐκάλυψε ταύτην μὲ λάβαν, λιθάρια καὶ τέφραν καὶ τὴν ἔθαψεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἡρακλείου τῶν Σλαβείων, τοῦ Ρητίνου καὶ τῆς Ὀπλόντης. Ἡ καταστροφὴ αὕτη συμβᾶσα ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Τίτου διήρκεσεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καθ' ἃς ἅπας ὁ πληθυσμός, (12 χιλιάδες κάτοικοι) ἀκολουθούμενος ὑπὸ πυκνοτάτης χαλάζης τέφρας πεπυρακτωμένης ἐζήτει ἄσυλον πρὸς τὴν παραλίαν. Οὕτως οἱ Πομπηϊανοὶ ἐν διαστήματι ὀλίγων ὡρῶν ἐστερήθησαν τῆς πατρίδος καὶ τῶν ὑπαρχόντων των, ἅτινα, ὡς φαίνεται, δὲν ἦσαν εὐκαταφρόνητα.

Κατὰ τοὺς ἑπομένους αἰῶνας τὸ ὄνομα τῆς Πομπηΐας ἔμεινεν ἐν λήθῃ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους 1692, ὅτε γενομένης ἀναγκαίας τῆς κατασκευῆς διώρυγος ἀγούσης τὰ ὕδατα τοῦ Σάρνου μέχρι τοῦ Torre dell' Annunziata εὑρέθησαν τείχη καὶ ἀρκετὰ μνημεῖα.

Ἡ τακτικὴ ἀνασκαφὴ ὅμως δὲν ἤρξατο εἰμὴ κατὰ τὸ 1748, ὅτε ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως Κάρολος ὁ Γ', ἠγόρασε τὸ ἔδαφος τὸ καλύπτον τὴν πόλιν.

Ἔκτοτε αἱ ἀνασκαφαὶ προχωροῦσιν εὐσταθῶς καὶ καθ' ἑκάστην σχεδὸν νέα ἀνακαλύπτονται ἱδρύματα.

Ὑπάρχει παρὰ τὴν εἴσοδον μουσεῖον ἐμπεριέχον πολλὰ τῶν κυριωτέρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως, λ. χ. μοφὰς ἀνθρωπίνους ἀπολελιθωμένας, σκελετοὺς ἵππων, κυνῶν, γαλῶν καὶ ὄφεων προσέτι, κιβώτια ὡραιοτάτης κατασκευῆς καὶ μέγαν ἀριθμὸν δακρυοληκύθων.

Ἐκ τῶν οἰκοδομῶν καὶ δημοσίων καθιδρυμάτων πρώτη ἔρχεται ἡ Βασιλική, ἡ τὸ δικαστήριον, εὑρεῖα τετράγωνος ἔκτασις φέρουσα τέσσαρας κιονοστοιχίας· παρὰ τὴν νίαν πλευρὰν εἶνε τὸ βῆμα τῶν δικαστῶν, παραπλεύρως τοῦ ὁποίου ἵστατο ὡραῖον ἄγαλμα τῆς Θέμιδος. Τὸ ὅλον ἔχει τέσσαρας θύρας, ὧν ἡ κυρία ἐκοσμεῖτο ὑπὸ δύο ἑκατέρωθεν ἀνδριάντων.

Ἀμέσως μετὰ τὴν Βασιλικὴν ἔρχεται τὸ Φῶρον (ἀγορά), μεγάλη ἔκτασις κανονική, περιβαλλομένη ὑπὸ κιονοστοιχίας διπλῆς. Ἐκοσμεῖτο δὲ κατὰ τὰ διάφορα σημεῖα ὑπὸ ἀνδριάντων, Ἑρμῶν, ναϊδρίων, κλπ. Εἰς τὴν μίαν ἄκραν κεῖται ὁ ναὸς τοῦ Διός, πλησίον δὲ τούτου ὁ τοῦ Ἑρμοῦ, ἀμφότεροι λαμπροτάτης τέχνης.

Ταῦτα τὰ δύο κτίρια ὁμοῦ μετὰ τοῦ Θεάτρου, Ἀμφιθεάτρου, τῶν Δημοσίων Λουτρῶν, τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης, καὶ τοῦ τῆς Ἴσιδος καὶ τινων ἄλλων ἀποτελοῦσι τὴν χορείαν τῶν ἐκσκαφέντων δημοσίων κτιρίων.

Αἱ ἰδιωτικαὶ οἰκίαι εἰσὶν ἅπασαι σχεδὸν τοῦ αὐτοῦ ἐν γένει σχεδίου, δηλ. τῆς ἐν τῷ μέσῳ αὐλῆς καὶ τῶν περικυκλουσῶν ταύτην οἰκοδομῶν. Σύγκεινται δὲ αἱ οἰκίαι κυρίως ἐκ πλίνθου, μερικαὶ δὲ εἰσὶν ἐκ πηλοῦ.

Τὸ *ἐσωτερικὸν τῶν οἰκιῶν*, ἤτο τοῦ Ἑλληνικοῦ καθ' ὅλου σχεδίου· οὐδὲν τῶν δωματίων εἶνε πολὺ ἐκτεταμένον τὰ δὲ πατώματα εἶνε κυρίως ἐκ μωσαϊκοῦ. Εἰς πλείστων οἰκιῶν τὴν εἴσοδον παρὰ τὴν ὁδὸν παρατηρεῖται ἀκόμη μωσαϊκὸν φέρον τὸν συνήθη χαιρετισμόν· Salve (χαῖρε!). Εἰς δὲ τὸν οἶκον τοῦ Σατόρου, τὸ παρὰ τὸ κατώφλιον μωσαϊκὸν παριστᾷ ἄρκτον καὶ κάτωθι τὰς λέξεις «Φυλάττου τοῦ κυνός!». Τὰ δωμάτια ὅλων σχεδὸν τῶν οἰκιῶν τῶν πλουσίων ἦσαν κεκοσμημένα μὲ τοιχογραφίας, ἅπασαι σχεδὸν τῶν ὁποίων, μετεφέρθησαν, ἅμα τῇ ἐκσκαφῇ, εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως, ὅπου ἐπίσης εὑρίσκεται καὶ τὸ ἐκ μέλανος μαρμάρου ἱερὸν ἄγαλμα τῆς Αἰγυπτίας Θεᾶς Ἴσιδος, ἥτις μεγίστης ἀπήλαυεν ὑπολήψεως ἐν Πομπηΐᾳ. Ἐπίσης ὑπάρχουσιν ἐκεῖ καὶ τινες μούμιαι, τεμάχια παπύρου καὶ πλεῖστα ἄλλα ἀντικείμενα ἄξια περιεργείας. Αἰγυπτιακὰ καὶ Ῥωμαϊκά, ὅλα εὑρεθέντα κατὰ τὰς ἐν Πομπηΐᾳ ἀνασκαφάς, καὶ τίς οἶδε τί ἀκόμη θὰ ἀνακαλύψῃ ὁ χρόνος.

Δ. Β.

Η ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, ΚΑΙ ΚΑΙΡΩ,

('Εντυπώσεις πετῶντι καλάμῳ)

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον)

Γ'. 'Εν Καΐρῳ.

'Απὸ τῆς 'Αλεξανδρείας ἀνεχωρήσαμεν κομίζοντες ἀγνὸν ἐνθουσιασμόν· ὁ ἀντίκτυπος αὐτοῦ ἐπόμενον ἦτο ζωηρός, ταχὺς νὰ μεταδοθῇ εἰς Καΐρον.

Τὸ μεταξὺ τῶν δύο τούτων πόλεων διάστημα διηνύσαμεν εἰς τρεῖς καὶ ἡμίσειαν ὥραν. Ὁ εἰρμὸς διέρχεται μεταὶ πολλῆς ταχύτητος διὰ μέσου πεδιάδων καλλιεργημένων, διασχίζων πολλαχοῦ τὸν θολόν, τὸν γεγηρακότα, τὸν βαθύρροα καὶ ἀθάνατον τῆς Αἰγύπτου λιπαστὴν Νεῖλον, ἐφ' οὗ δύο μεγάλαι ζεύγνυνται σιδηραῖ γέφυραι. Καὶ ἀντιπαρερχόμεθα πολίσματα, ἐν οἷς πολυπληθὲς τυγχάνει τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον, τὰ μάλα εὐημεροῦν ἀνταξίως τῆς δραστηριότητος καὶ εὐθύτητος, αἵτινες τὸ διακρίνουσιν, ἰδίως δ' ἐν Κάφρ-ἐλ-Ζαγιὰτ καὶ Τάντᾳ, εἰς τοὺς σιδηροδρομικοὺς σταθμοὺς τῶν ὁποίων πολλοὶ κατῆλθον ἵνα μᾶς χαιρετήσωσι. Ποικίλη καὶ ποιητικὴ θέα ἡδύνει τὰ πεπονημένα ἡμῶν βλέμματα. Οἰκίσκοι ἀγροτικοί, πέριξ τούτων ὑψίκορμοι φοίνικες, ὑφ' οὓς περφορτωμέναι διέρχονται αἱ θοῦσαι κάμηλοι, πέραν παρόχθια τοῦ Νείλου βλαστήματα καὶ ἀχυροσκεπεῖς καλύβαι πλανήτων. 'Αλλ' ἐνῷ ἐκθύμως ἀπολαμβάνομεν τοιούτου θεάματος, πεζὴ ἀντίθεσις μᾶς θολοῖ τὴν ἀντίληψιν. Ὅ,τι τοὺς ὀφθαλμοὺς τυφλοῖ σχεδὸν εἶνε ἡ συχνὰ ἐγειρομένη καθ' ὁδὸν φοβερὰ καὶ ἐπικίνδυνος, ἡ καὶ τὴν 'Αθηναϊκὴν ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ ὑπερβάλλουσα κόνις, ἡ ἀφθόνως εἰς νέφη ἐπίγεια ἀνακινουμένη, ἡ διὰ τῶν δυσδιακριτωτέρων ὀπῶν εἰσδύουσα καὶ τὰ πάντα λευκαίνουσα καὶ μὴ ἐπιτρέπουσα οὔτε θύραν, οὔτε θυρίδα τοῦ βαγονίου νὰ ἀνοίξωμεν.

Ὁ σιδηρόδρομος ἐκφεύγει ὁλοὲν διὰ τῶν σιδηρῶν ἐλασμάτων, σπεύδων εἰς τὸ τέρμα, ὅτε μακρόθεν διακρίνομεν τὰς ... Πυραμίδας! Τὰ χείλη κινοῦνται διὰ νὰ διερμηνεύσωσι τὰς πρώτας ἐντυπώσεις τῶν ὀφθαλμῶν, αἱ χεῖρες ἐγείρονται ἵνα δείξωσι τὰ Μαυσωλεῖα τῆς ἀνθρωπίνης ματαιότητος. Οἷος ἐνθουσιασμός, οἷος περίεργος ὀργασμός, οἷα κίνησις ἐν τοῖς βαγονίοις! Οἱ μὲν, πλέον εὐεπίφοροι, ἀτενίζουσι τὰς κορυφὰς τῶν δύο Πυραμίδων, ἔνθα νομίζει τις ὅτι πλανᾶται ἡ ἀνθρωπίνη ματαιοδοξία, καὶ ἂς ἔχρισαν αἱ θωπεῖαι 5,000 ἐτῶν· ἄλλοι, ἧττον πτοούμενοι, ἐκβάλλουσιν, ὡς ἀρουραῖοι, τὴν κεφαλὴν, ἵνα διακρίνωσι τὸν σταθμὸν Καΐρου, ἕτεροι πλέον πρακτικοί, μεριμνῶσι περὶ τῶν πέριξ ἀποσκευῶν των. Ἐν σύριγμα τῆς ἀτμομηχανῆς, δίδον τὸ σύνθημα ἐπευφημιῶν, ἀναγγέλει ὅτι μᾶς δέχεται ἡ πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου. Παρελαύνομεν ἀργά, πρὸ τοῦ συμπαθοῦς καὶ συμπαγοῦς Ἑλλ. πληθυσμοῦ, τοῦ ἀναμένοντος ἀπὸ ὥρας τὴν ἄφιξίν μας καὶ ἐκραγέντος ἐν ἀληθεῖ συγκινήσει εἰς ἀκρατήτους καὶ ἀπεράντους ζητωκραυγὰς ἅμα ἤκουσε τοὺς πρώτους θουρίους τῆς μουσικῆς μας, ἅμα τὰς πρώτας εἴδε κυμάνσεις τῆς λατρευτῆς κυανολεύκου.

Τὸ Καΐρον ἠμελλᾶτο τὴν ὥραν ἐκείνην πρὸς τὴν 'Αλεξάνδρειαν ὡς πρὸς τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ἐνθουσιασμοῦ. 'Αλλὰ τί νὰ ἀμιλληθῇ! Ὅπου εἰς Ἕλλην, ἐκεῖ καὶ ὁλόκληρος Ἑλλάς. Ἡ συνεκτικότης τοῦ δεσμοῦ τῆς ἐθνικότητος εἶνε παρ' ἡμῖν κραταιὰ πάντοτε. Οἱ Ἕλληνες δὲν πτοούμεθα ἀπὸ τὰ πλήθη· ὅ,τι μᾶς ἐξαίρει, μᾶς ἀναρπάζει, μᾶς ἀνυψόνει, μᾶς συγκινεῖ, μᾶς ἐμψυχόνει εἶνε ἡ *καρδιά*, τὸ αἴσθημα, ὅπερ αὐθόρμητον, ἀκατάσχετον ἀναβλύζει ἀπὸ τοῦ μυχιωτέρου βάθους τῆς καρδίας, παλλομένης, ποθούσης, ἐχχειλιζούσης εἰς χαρὰν καὶ αὐταπάρνησιν.. Καὶ ἐδῶ, ἐν Καΐρῳ, εὕρομεν χιλιάδας καρδιῶν Ἑλληνικῶν, ὧν οἱ κτύποι ἀπετέλουν τὴν στιγμὴν ἐκείνην τοῦ ἐναγκαλισμοῦ τὴν σθεναρωτέραν καὶ ἐπιδεικτικωτέραν πίστωσιν τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος καὶ ἀγάπης. Χιλιάδες ὁμογενῶν σκεπόμενοι ὑπὸ τὰς πτυχὰς δεκαπεντάδος σημαιῶν ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντες τὸν εὐγενέστατον, ὀνόματι καὶ πράγματι πρόξενον κ. Εὐγένιον Εὐγενιάδην, μᾶς περιεκυκλοῦσι καὶ ἐν θριαμβευτικῇ πομπῇ μᾶς συνωδεύουσιν εἰς τὸ οὐκ ὀλίγον ἀπέχον τοῦ σταθμοῦ Προξενεῖον. Αἱ εὐρεῖαι ὁδοί, δι' ὧν διερχόμεθα, ἔχουσιν ἅπασαι πανηγυρικὴν ὄψιν. Καὶ πάλιν σημαῖαι, ἀνθοδέσμαι, μῦρα, χειροκροτήματα, μειδιάματα, ἐπευφημίαι. Αἱ κυρίαι ἐν συμπαγεῖ ὄγκῳ παρίστανται εἰς τοὺς ἐξώστας, μεθ' ὅλην τὴν καυστικὴν θερμότητα τοῦ μεσημβρινοῦ Ἡλίου, ὅστις μᾶς ἔφλεξε κατὰ τὴν εἴσοδόν μας εἰς τὴν πόλιν, μᾶς ἔλουσε, μᾶς ἐμαύρισεν ἐν αὐτῇ. Προσθέσατε τώρα καὶ τὴν θερμότητα τῆς καρδίας καὶ κάμετε τὸν ἀπολογισμόν, ὑπὲρ οὗ ἂς μαρτυρήσωσι, ἀληθῶς *μαρτυρήσαντα*, τὰ δακρυροοῦντα — ἐξ ἐνθουσιασμοῦ καὶ αὐτα-μέτωπα μας! Τί κόσμος, τί μορφαὶ εὐγενεῖς! Ἐνομίζομεν ὅλοι ὅτι διηχρόμεθα τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος· ὅλαι Ἑλληνικαὶ μορφαί, προδίδουσαι τὴν χάριν, τὴν εὐφυΐαν, τὴν ἀγαθότητα. Ἡ μουσικὴ ἡδύνει, συγκεντροῖ, συναρπάζει μὲ τὰ ἐκλεκτὰ ἐμβατήρια τοῦ φιλτάτου κ. Καίσαρη—"Ολα ἕνα κ' ἕνα.

Φθάνομεν ἱδρωμένοι, κατασκονισμένοι εἰς τὸ Προξενεῖον, ὅπερ εἶνε ἀληθὲς Ἀνάκτορον· ᾄδομεν τὸν ὕμνον, μᾶς προσφωνεῖ ἐγκαρδιώτατα καὶ εὐγλώττως ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Βασιλέως ἡμῶν καὶ ἀνερχόμεθα, δροσίζοντες εὐθὺς τὸν λάρυγγα δι' ἀφθόνου καμπανίτου. Μετὰ τὸ Προξενεῖον μᾶς ἀνέμενεν ἕτοιμον τὸ Hôtel Oriental ,ὁρισθὲν ὡς κατάλυμα. Τὰ κεκοπιακότα μέλη τῶν *μελῶν* τῆς Φιλαρμονικῆς εὑρίσκουσιν ἐν αὐτῷ γλυκεῖαν ἀνάπαυσιν, ἀφοῦ ἐννοεῖται πρῶτον ἱκανοποιήθησαν ἡρωϊκῶς καὶ αἱ ἀκατάβλητοι ἀπαιτήσεις τοῦ διαμαρτυρομένου στομάχου δι' ὡραίου προγεύματος, ὅπερ παρέθεσεν ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Κοινότητος. Αἱ προπόσεις *ὑπεδαυλίσθησαν* μὲ τοὺς πρώτους δαιμονιώδεις ἀφροὺς τοῦ καμπανίτου· ἀλλὰ νῦν ὑπεδαυλίσθησαν ἀρελῶς ἐπὶ τὸ οἰκογενειακώτερον καὶ εὐθυμότερον, ἔνδειξις δὲ καὶ ἡ ἀλεκτρολογομαχία τῶν δύο ἀντιζήλων ἐν τῇ λογομανίᾳ κ.κ. Φιλαδελφέως καὶ Φρονίστα, ἀμφοτέρων θεραπευόντων εἴτε Μούσας εἴτε θυητούς. Ὁ καμπανίτης φλέγει τὴν φαντασίαν καὶ ἐρεθίζει τὴν γλῶσσαν. Τὰ *σόρρα* ἐκτινάσσονται ὡς πυροκρόταλα.

Τὸ ἀπόγευμα ἡ Μουσικὴ ἔστησε τὰ ἀναλόγιά της ἐπὶ τῆς πρὸ τοῦ προξενείου πλατείας, παιανίσασα ἐπὶ δίωρον τὸ πλῆθος ἐχειροκρότει ἀδιακόπως. 'Αλλὰ καὶ ἐν Καΐρῳ ἡ καθ' αὐτὸ ἀποθέωσις τῆς Φιλαρμονικῆς ἐτελέσθη τὸ ἑσπέρας ἐν τῷ Théatre Kedivial, ἐν ᾧ, καταλλήλως διασκευασθέντι, ἐδόθη τὸ ἑσπέρας ἡ συναυλία. Ἡ πλατεῖα, τὰ θεωσεῖα, τὸ ὑπερῷον, αἱ δίοδοι ἔστενον ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἀκροατῶν. Ὅ,τι ἐκλεκτόν, εὐγενές, ἐπιφανὲς ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ τὸ Καΐρον, παρῆν ἐκεῖ. Ἠδύνατό τις μετὰ κεποιθήσεως νὰ εἴπῃ ὅτι τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἐξεπροσωπεῖτο ὁλόκληρον τὸ Καΐρον, ὡς εἶχεν ἀντιπροσωπευθῇ ἐν τῇ προηγουμένῃ συναυλίᾳ ὁ Ἑλλ. τῆς Ἀλεξανδρείας κόσμος. Ὁμογενεῖς καὶ ξένοι, πλούσιοι καὶ μή, διακεκριμένοι καὶ ἀνεπίσημοι. Αἱ Μοῦσαι, ἀφήσασαι τὸν Ἑλικῶνα πρὸς στιγμήν, ἐπτερύγισαν ὑπὲρ τὴν σκηνήν. Νέοι θρίαμβοι χοροῦ, δεσποινίδες Δέφνερ, Οὔγγερ, μουσικοῦ θιάσου. Τὸ ἤμισυ τῶν εἰσπράξεων ἀφιεροῦται ὑπὲρ τῶν σχολείων τῆς Ἑλλ. κοινότητος.

Ἡ συναυλία περατοῦται· ἀλλ' οἱ προσελθόντες δὲν μᾶς ἐγκαταλείπουσι ποσῶς· μᾶς παρακολουθοῦσι ὑπὸ τὸ πολύχρωμον φῶς τῶν βεγγαλικῶν μέχρι τοῦ ξενοδοχείου Continental, ἔνθα γεῦμα μεγαλοπρεπὲς μᾶς δίδει σύσσωμος ἡ Ἑλλ. κοινότης Καΐρου. Οἱ στόμαχοι ἀπειλοῦνται ὑπὸ γαστρίτιδος· ὁ ἐγκέφαλος ὑπὸ ζάλης, τὰ ὦτα ὑπὸ προπόσεων. Δευτέρα ἔκδοσις τοῦ γεύματος 'Αλεξανδρείας. Ὦ! αὐτὸς ὁ ξανθὸς καμπανίτης διὰ νὰ ρεύσῃ εἰς τὰ ποτήρια προκαλεῖ τόσον θόρυβον μεγαλείτερον καὶ ἀπὸ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα τὰ ποικίλοντα τὰς προπόσεις. Δίδοντος τὸ σύνθημα τοῦ κ. Προξένου διὰ μικροῦ λογιδρίου, γενικῶς ἐπικροτηθέντος, πλεῖστοι φιλοτιμοῦνται, ἰδίᾳ ἐκ τῶν ἡμετέρων, νὰ παρελάσωσι πρὸ τῆς σειρᾶς τῶν παρακαθημένων, ρήτορες τῆς . . . νυκτός. Εἰς διαφόρους τόνους, ἀλλὰ νοστιμωτέρα πασῶν, ὡς νωπὴ *βανάνα*, ἡ πρόποσις του ἀτιμίου ζωγράφου κατά τινα περιθαλάσσιον ἀγορητήν, ὃν θὰ σᾶς παρουσιάσω μετ' ὀλίγον, τοῦ ἀνθηροῦ, τοῦ λεβέντη Φιλαδελφέως, ἧς ἑκάστη πρότασις ἐπνίγετο εἰς γέλωτας καὶ ἐπευφημίας. Εἰς ἐπικουρίαν τῆς προπόσεώς του ἐφανίσθησαν καὶ αἱ κορυφαὶ τῶν ... παγωτῶν, μικρῶν Πυραμίδων, καταλήλων εἰς χώνευσιν φαγητῶν καὶ . . . λόγων.

Τὸ γεῦμα ἐτελείωσεν ἀργὰ πολύ, ἀφοῦ, ἐννοεῖται, ὁ χορὸς ἔψαλλεν ἀσμάτια τινά.

Τὴν ἑπομένην, 11 'Απριλίου, περὶ τὴν 4ην μ. μ. ἐγένετο ἐκδρομὴ ἐφ' ἁμαξῶν εἰς τὰς Πυραμίδας, τὰ μόνα βουνὰ τῆς Αἰγύπτου.

Ἐδῶ ἤξιζε νὰ ἀνοιχθῇ μία μεγάλη παρένθεσις, ἀνάλογος πρὸς τὸ μέγεθος τῶν κωνοειδῶν κολοσσῶν, ἂν μὴ ἠναγκαζόμην νὰ μεταφέρω ἁπλῶς μερικὰς σελίδας ἐκ τῆς παγκοσμίου ἱστορίας. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ ἀναγράψω ἐδῶ, ἐπὶ προφανεῖ δυσαρεσκείᾳ τῶν ἄλλων ἀγαπητῶν συνεργατῶν, ποθούντων ἴδιον χῶρον, ἱστορικὰς λεπτομερείας, σᾶς παρακαλῶ νὰ λάβετε τὸν κόπον νὰ ἀνατρέξητε εἰς τὰ σχετικὰ βιβλία, καὶ σᾶς βεβαιῶ ὅλους, ὅτι οἱ πόθοι σας θὰ ἱκανοποιηθῶσι περιφανῶς. Θὰ μάθετε πολλὰ ἐκπληκτικὰ πράγματα, ἅτινα ἡμεῖς ἠκούσαμεν χάρις εἰς τὸν ὁμογενῆ κ. Μοσχονᾶν. Θὰ ἀνατρέξητε χιλιάδας ἔτη ὄπισθέν σας καὶ θὰ ἰδῆτε μουμίας ἀναστηνομένας, θὰ συναντήσητε Φαραὼ οὐκ ὀλίγων δυναστειῶν, χιλιάδας ἐργατῶν ἐπὶ δεκαετηρίδας, τὸν Χώρ, τὸν Σέτ, Αἰγυπτιακῶν ὀνομάτων πληθώραν. Ἐν μόνον δὲν θὰ μάθετε ἐκεῖθεν· ὅτι ὅλοι οἱ Φιλαρμονικοὶ ἐφωτογραφήθημεν εἰς τοὺς πρόποδας τῆς πρώτης τῶν δύο Πυραμίδων — διότι αἱ ἄλλαι, ἐν αἷς καὶ ὑψηλότεραι ὡς ἡ τοῦ Χέοπος ἀπέχουσι πολύ, κείμεναι εἰς τὰ ἐνδότερα — ἐν συμπλέγματι *ἐρατεινῷ* δίς, καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς τεραστίας μορφῆς τῆς Σφιγγός, τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀσίριδος, καὶ τῶν ἐγγὺς αὐτοῦ παναρχαίων τάφων τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων, ἐκ λελαξευμένων ἀλαβαστρίνων ὀγκολίθων φωσφοριζόντων ὑπὸ τοὺς πυρασούς, δι' ὧν εἰσέδυμεν εἰς τὰς Ταρταρώδεις κρύπτας, καὶ τὴν ἐπὶ Καμήλων ἀναρρίχισιν καὶ περιαγωγήν, ἐγεύθημεν, χάρις τῇ δραστηρίᾳ προνοίᾳ τῆς ἐπιτροπῆς ὑπὲρ τῶν στομάχων μας . . .

Ἡ εἰς τὰς Πυραμίδας ἄγουσα ὁδὸς εἶνε λαμπρά, κυκλουμένη ὑπὸ ἀπείρων φυσικῶν θελγήτρων. Ἡ ἁμαξοδρομία διήρκεσε περὶ τὰς δύο ὥρας, ἡ δὲ ἐπάνοδος εἰς τὴν πόλιν ἐχαιρετίσθη ὑπὸ πολυπληθοῦς ὁμίλου Ἑλλήνων, μεθ' ὧν προέβημεν εἰς ἀληθῆ διαδήλωσιν, καταλήξασαν εἰς τὸ Προξενεῖον, ἔνθα ἀπεχαιρετήσαμεν τὸν κ. Πρόξενον.

Τὸ πρωΐ τῆς ἑπομένης, μᾶς ἐδέχετο καὶ πάλιν ὁ σιδηρόδρομος, ἵνα μᾶς ἀποδώσῃ σῶους καὶ κατενθουσιασμένους εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐν ᾗ παρ' ἐλπίδα παρεμείναμεν δύο ἔτι ἡμέρας ἐνεκατῆς τριχυμίας.

Ἐδῶ λήγει τὸ ἔργον τῆς Φιλαρμονικῆς. Καὶ ἐδῶ θὰ ἔλεγον καὶ αἱ παροῦσαι ταχύταται καὶ χρονογραφικαὶ σημειώσεις ἂν μὴ ἀνέκυπτον φαιδρὰ συμπλέγματα γεγονότων καὶ προσώπων, ὧν ἡ μνεία πάντως ἐπιβάλλεται. Ἄλλως τε ἀφοῦ ἡ τῆς ὅλης ἐκδρομῆς ἀφήγησις διὰ ταχυτάτων ἐχαράχθη γραμμῶν—διότι μόνον βιβλίον θὰ ἠδύνατο τὰ πάντα νὰ περιλάβῃ κεχρωματισμένα καὶ λεπτομερῆ,—εἶνε ἐπιβλητικωτέρα ἡ ἀνάγκη νὰ παραθέσω, ὡς ἐπιδόρπιον, καὶ τινα σχεδιάσματα ἄνευ πολλῆς ἀξιώσεως καὶ τάξεως, διότι μέχρι τοῦδε ἁπλῶς τὰ φύλλα τοῦ σημειωματαρίου μου, τὰ διὰ μολυβδίδος ἀσθενῶς κεχαραγμένα, ἀπέσπασα χάριν ἐκείνων, ὧν τὰς φιλοπερίεργους ἀπαιτήσεις δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν ἄλλως ν' ἀποφύγω.

(Ἕπεται τὸ τέλος.) **Δίκ.**

ΧΡΟΝΙΚΑ

— Ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ διαμένων ἀπὸ δεκάδων ἐτῶν ὁμογενὴς κ. Κυριαζῆς διέθεσεν ἐκ τῆς περιουσίας του 600,000 φράγκων πρὸς ἵδρυσιν βιοτεχνικοῦ ἐργοστασίου ἐν Μεσολογγίῳ, ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι, περιλαμβάνον ἐριουργεῖον, σιδηρουργεῖον, ξυλουργεῖον καὶ ραπτεῖον. Τὸ ποσὸν τοῦτο ὁ ἐθνικὸς εὐεργέτης θὰ καταθέσῃ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν.

— Ἐπίσης ὁ κ. Κυριαζῆς, ὡς ἐκτελεστὴς τῆς διαθήκης τοῦ ἐν Ῥουμανίᾳ ἀποδιώσαντος Ξενοκράτους, ἐδώρησεν εἰς τὸν Ἐθνικὸν στόλον 100,000 φράγκα, ὅπως ταῦτα χρησιμεύσωσιν ὡς ἀπαρχὴ πρὸς κατασκευὴν ἑνὸς τορπιλλοφόρου σκάφους εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ ναυπηγεῖον τῶν κ. κ. Τζὼν Μὰκ Δούαλ καὶ Γουλιέλμου Βαρβούρ. Ἀμφοτέρας τὰς δωρεὰς ἀνήγγειλεν ὁ μεγάθυμος ὁμογενὴς εἰς τὸν ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργὸν κ. Σαχτούρην τὸ παρελθὸν σάββατον, δεχθεὶς τὰ θερμὰ συγχαρητήρια τοῦ κ. ὑπουργοῦ ἐπὶ ταῖς ἐθνικαῖς αὐτοῦ ἐνεργείαις.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀφίκοντο εἰς Ἀθήνας οἱ βασιλεῖς ἐκ τῆς ἀνὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου ἐκδρομῆς των. Καὶ πρῶτον μετέβησαν εἰς Πάρον καὶ Ἀντίπαρον, μετὰ ταῦτα δὲ εἰς Δῆλον. Τὴν πρωΐαν τῆς Πέμπτης ἑορτὴν τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, ἡ Σφακτηρία εἰσήρχετο εἰς τὸν λιμένα Τήνου. Ὁ Βασιλεὺς πρὸ τῆς ἐκ τοῦ πλοίου ἀποβιβάσεως ἰδιοχείρως ἀπένειμεν εἰς τὸν ὑπασπιστὴν αὐτοῦ κ. Παπαδιαμαντόπουλον τὸ παράσημον τῶν Ταξιαρχῶν, εἰς τὸν ἐπιλοχαγὸν κ. Μπουντούρην καὶ εἰς τὸν πλωτάρχην κ. Κ. Κανάρην τὸν χρυσοῦν Σταυρόν, εἰς δὲ τὸν ἰατρὸν κ. Ὀρλὼφ τὸν ἀργυροῦν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος, καὶ μετὰ τοῦτο ἐξῆλθεν εἰς Τῆνον καὶ παρέστη οἰκογενειακῶς εἰς τὴν δοξολογίαν.

Τὴν νύκτα τῆς Πέμπτης ἡ Σφακτηρία κατέπλευσεν εἰς Ἀμοργόν, καὶ τὴν ἑπομένην οἱ βασιλεῖς, οἱ βασιλόπαιδες καὶ ἡ ἀκολουθία των δι' ἡμιόνων ἀνῆλθον εἰς τὴν πόλιν ἐπισκεφθέντες αὐτὴν καὶ τὴν μονήν. Ἀποπλεύσαντες δὲ ἐξ Ἀμοργοῦ ἀπῆρον διὰ Κύθνον καὶ εἶτα διὰ τὴν Βουλιαγμένην, ὅπου ἐπεσκέφθησαν τὰ ἰαματικὰ λουτρὰ καὶ κατόπιν ἀπέπλευσαν διὰ Πειραιᾶ.

— Μετὰ τὸ μεσονύκτιον τῆς 19 τρέχοντος λαμπὰς ἀερόλιθος διέσχισε μετὰ βοῆς τὸν ὁρίζοντα τῆς Λαρίσσης, διευθυνθεὶς πρὸς βορρᾶν καὶ σεισμὸς ἐπαισθητὸς κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν περίπου ἐπηκολούθησε, κατατρομάξαντες τοὺς ἐκεῖσε κατοίκους.

—Καὶ κατὰ τὴν λήγουσαν ἑβδομάδα, ἐκτὸς ἀσημάντων τινῶν καὶ ἀπομεμονωμένων ἐκτροπῶν, μεγάλη τάξις καὶ ἡσυχία ἐπεκράτησαν ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ ταῖς λοιπαῖς πόλεσι τοῦ Κράτους, ἐπὶ ταῖς ἐκδηλώσεσι τῶν πολιτικῶν φρονημάτων τῶν κατοίκων τοῦ Βασιλείου, ὀφειλόμεναι εἰς τὰ ἐγκαίρως ληφθέντα συνετὰ μέτρα τῶν δημοσίων ἀρχῶν, καὶ τὸ φιλόνομον καὶ φιλοπρόδοτον τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων. Ἐλπίζεται δέ, ὅτι καὶ σήμερον, ὅτε ἐνεργηθήσωνται αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαί, ἡ αὐτὴ τάξις καὶ ἡσυχία θέλει ἐπικρατήσει, καθ' ἅπαν τὸ Κράτος, τοῦ λαοῦ μέλλοντος ν' ἀναδείξῃ Κυβέρνησιν ἰσχυρὰν καὶ ἱκανὴν ν' ἀντιμετωπίσῃ τὰς παρούσας δυσχερεῖς περιστάσεις τοῦ τόπου.

ΕΚ ΤΟΥ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟΥ ΜΟΥ

Ἡ φιλοδοξία εἶνε μικρόβιον ἐπικίνδυνον. Μαραίνει καὶ τὰ ἀγνότερα τῶν αἰσθημάτων.

***

Ὁ στάχυς ὅσῳ εἶνε κοῦφος, τόσῳ ὑψοῖ ὑπερήφανον κορυφήν. Μία ἐξήγησις ἀκριβὴς τῆς τύχης τοῦ σανοῦ νὰ τρώγεται ὑπὸ τῶν ὄνων.

***

Μὲ χωλὸν μὴ συμβαδίζετε, μὲ ποιητὴν μὴ ἀναστρέφεσθε, διότι ταχέως θὰ μάθετε νὰ ὑποσκάζητε ἢ νὰ . . . πεινᾶτε.

***

Ἡ ὀργὴ φονεύει, ἡ χαρὰ φονεύει, ὁ ἔρως φονεύει, ὁ Θεὸς φονεύει (ἢ ὅπως λέγουν λεπτότερον οἱ θεόπνευστοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας: ἀφαιρεῖ τὴν ζωήν, ὡσεὶ ὁ φονεύων δὲν ἀφαιρεῖ ζωήν . . .) Ὑπάρχει λοιπὸν τίποτε τὸ ὁποῖον νὰ μὴ φονεύῃ; Ναί! ἡ *ἐλπίς*.

***

Ὁ Θεὸς ἔπλασε βεβαίως τὸν κόσμον ἐν στιγμῇ βρασμοῦ ψυχικῆς ὁρμῆς. Ὅπερ ἀποδείκνυσιν ὅτι καὶ ὁ Θεὸς ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ποινικοῦ νόμου . . .

***

Ἡ μεγαλειτέρα *ποινὴ* δέον νὰ ἐπιβάλληται εἰς ἐκεῖνον ὅστις *πίνει*.

***

Τὸ πρόβλημα τῆς γυναικὸς ἔγκειται εἰς τὴν εὕρεσιν ἑνὸς συζύγου.

***

Ἡ κουφότης εἶνε ὡς τὸ ναπολεόνι, ὅπως κατήντησεν ἐσχάτως. Ἀνέρχεται, πάντοτε ἀνέρχεται εἰς ὕψη δυσθεώρητα.

Δίκ.

ΗΧΩ

— Ἡ ἀντικατάστασις τῶν ἱπποσιδηροδρόμων δι' ἠλεκτροκινήτων σιδηροδρόμων ἔλαβεν ἤδη ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι τῆς Ἀμερικῆς ἐκτάκτως μεγάλας διαστάσεις. Ἡ Εὐρώπη ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπολείπεται πολὺ τῆς Ἀμερικῆς ἐν τῇ προσδῷ ταύτῃ τῶν τῆς συγκοινωνίας μέσων. Δὲν θὰ παρέλθῃ ὅμως πολὺς χρόνος εἰσέτι, καὶ ἡ χρησιμοποίησις αὕτη τῆς ἀσυγκρίτως κατελληλοτέρας ἠλεκτρικῆς δυνάμεως ἀντὶ τῆς δυνάμεως τῶν ἵππων θὰ λάβῃ καὶ ἐν Εὐρώπῃ μεγάλην διάδοσιν. Ἐν τῷ παρόντι τοὐλάχιστον εἰς πλείστας πόλεις τῆς Γερμανίας σχεδιάζεται ἤδη ἡ εἰσαγωγὴ ἠλεκτροκινήτων σιδηροδρόμων διὰ τὴν ἐντὸς τῶν πόλεων καὶ ἐν τοῖς περιχώροις συγκοινωνίαν. Ἐν συνόλῳ ὑπάρχουσι μέχρι τοῦδε 109 ἠλεκτρικοὶ σιδηρόδρομοι ὁλικοῦ μήκους 925.36 χιλιομέτρων μετὰ 936 ἁμαξῶν. Ἐν μόνῃ δὲ τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ ἡ διὰ τοιούτων σιδηροδρόμων συγκοινωνία ἐκτελεῖται ἤδη ἐν 26 μεγάλαις πόλεσι.

— Ἐν τῷ ἐσχάτως συνελθόντι ἑτησίῳ συνεδρίῳ τῆς ἀγγλικῆς ἰατρικῆς ἑταιρείας, ὁ σὶρ Οὐὲλς ἀνέγνω ἔκθεσιν περὶ τῆς προόδου ἣν ποιεῖται ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ μέτρον τοῦ καίειν τοὺς νεκρούς. Τὸ εἶδος τοῦτο εἰσήχθη εἰς τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος ἰατροῦ πρὸ ἑνδεκαετίας, ὁ δὲ πρῶτος κλίβανος διὰ τὴν τῶν νεκρῶν καῦσιν ἐκτίσθη πρὸ ἑξαετίας ἤτοι τῷ 1885, ὅτε καὶ ἑκάησαν τρεῖς μόνον. Τῷ 1890 ἑκάησαν τεσσαράκοντα τέσσαρες, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ὅτι τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ταφῆς γενικεύεται παρὰ τὴν ἀντίστασιν τῆς τε κυβερνήσεως καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν.

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

160 Αἴνιγμα.

Πᾶσαν δύναμιν, ζωὴν
εἰς τοὺς θνητοὺς χαρίζω
ἂν δὲν λείψω τότ' εὐθὺς
φίλους, ἐχθροὺς χωρίζω.
'Αντιθέτως ἡ ἀρχὴ
ἂν τυχὸν ἀναγνωσθῇ
εἰς ξίφη καὶ μαχαίρας
Λάμπον θὰ ἀπαντηθῇ.

161 Δογόγριφος.

Οἱ ἄλλοι θεῖα εἰ Νέποτι Ρίον ἐμπλέων pic ῥοιάς.

162 Ἐρωτήσεις.

1) Τί εἶνε ἡ θλῖψις διὰ τὸν ἔρωτα;
2) Πότε καὶ οἱ πλέον εὐήθεις εἶνε εὐφυεῖς;
3) Ποῖον κεφάλαιον τῆς Γραμματικῆς παίζεται;
3) Διατί λέγουσιν, ὅτι ἡ εὐτυχεστέρα ἡμέρα τοῦ βίου εἶναι ἡ τοῦ γάμου;

Ἀραβικὸς Ἵππος.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΑΙΓΝΙΟΝ

ΟΠΩΡΟΦΟΡΑ ΔΕΝΔΡΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Τί ἤθελέ τις φανταστῇ, ἂν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον ἢ Νοέμβριον μῆνα, παρετίθετο αἴφνης ἐπὶ τῆς τραπέζης του ἀντὶ τῶν συνήθων ὀπωροφόρων πινακίων τῆς ἐποχῆς, δοχεῖον περιέχον ὁλόκληρον κλῆμα κατάμεστον σταφυλῶν, ἢ μηλέαν μετὰ τῶν μήλων της; Βεβαίως ἤθελεν ἀκατανοήτως ἀπορήσει.

Καὶ ἐν τούτοις οὐδὲν ἁπλούστερον τούτου, διότι ἐφ' ὅσον ὁ ὡραῖος κλάδος τῆς βοτανικῆς προβαίνει τελειοποιούμενος, κατὰ τοσοῦτον ἁπλοποιοῦνται καὶ τὰ μέσα τῆς ἐκτελέσεως τῶν παραδόξων τέως φαινομένων. Ἄλλως τε καὶ ὁ μέγας διδάσκαλος τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ Φύσις, συντελεῖ προδήλως, εἰς τὴν ἀναδίφησιν παντὸς τοῦ ἐν τῇ Φύσει.

Ἐρχόμεθα εἰς τὸ πρόοιτ ὄντες καὶ ἐν οἷᾳ, ὡς προείπομεν, πάντοτε μέρος τῆς κυρίας ρίζης, θ' τῷ χώματι τοῦ δοχείου κεκλεισμένοι ἅτινα θ' ἀποτελέσωσι τὰς ρίζας.

Ὁπόταν δὲ αἱ σταφυλαὶ ἀρχίσωσι νὰ ὡριμάζωσι, δὲν ἔχετε ἄλλο νὰ πράξητε ἢ νὰ κόψητε τὸν κλάδον τοῦ κλήματος ἀκριβῶς κάτωθι τῆς ὀπῆς τοῦ ἀγγείου, καὶ οὕτως ἔχετε ὁλόκληρον κλῆμα μεστὸν σταφυλῶν τὸ ὁποῖον δύναται νὰ διατηρηθῇ ἐν τῷ δοχείῳ καθ' ὅλον τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τῆς ἐποχῆς, ἐξακολουθοῦν τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν, ὡρίμανσιν καὶ παρακμήν. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς μεταφυτεύσεως τῶν παραφυάδων εἶναι, ὡς ἐμφαίνεται, ἁπλούστατος, ἐπιτυγχάνει εὐκόλως, καὶ δίδει εὐάρεστα ἀποτελέσματα.

Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι ὁ θαλλὸς οὗτος κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος δὲν δύναται καὶ πάλιν νὰ εὐδοκιμήσῃ.

2. Μηλέα ἐν δοχείῳ.

Διὰ τὴν προπαρασκευὴν ταύτης λάβετε αὐτοφυᾶ πυρῆνα μήλου ἡλικίας διετοῦς περίπου καὶ εὔρωστον, ἔχοντα πάχος κονδυλοφόρου. Κόψατε ὁριζοντίως τὴν κεφαλὴν τοῦ κορμοῦ καὶ σχηματίσατε ἐπ' αὐτοῦ διὰ τῆς κοπίδος σας ἐντομὴν ἐν σχήματι V, ὡς ἐνδείκνυσι τὸ 2ον σχῆμα.

Μετὰ ταῦτα λάβετε ἀπό τινος ὑγιειοῦς μηλέας κλαδίσκον τινὰ τῆς αὐτῆς διαμέτρου καὶ φέροντα βλαστούς, δηλαδὴ ὑπισχνεῦντα καρπούς. Κόψατε αὐτὸν αἰχμηρῶς καὶ ἐν σχήματι δυναμένῳ νὰ ἐφαρμοσθῇ ἀκριβῶς εἰς τὴν ἐντομὴν τοῦ πρώτου κλάδου V, δέσατε καὶ περιβάλλατε αὐτὸν διὰ μαστίχης ἐνοφθαλμιάσεως.

καταστάσει. ἀποτελοῦντες ἀναπτυχθῶσιν, ἐν ᾧ οἱ ἐν θὰ ἀναπτύξωσι νήματα,

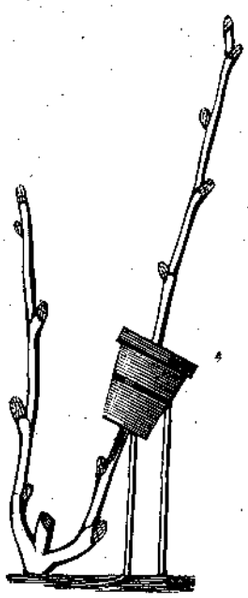

Σχ. 1ον.

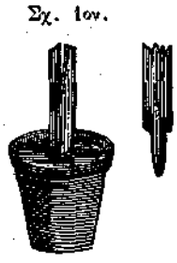

Σχ. 2ον.

Τὰ φύλλα θ' ἀναπτυχθῶσι, τὰ ἄνθη θὰ μαρανθῶσι καὶ οἱ καρποὶ θ' ἀναφανῶσι καὶ ὡριμάσωσι, ἀλλ' ὅπως καὶ εἰς τὸ κλῆμα, ἡ νανοφυὴς αὕτη μηλέα δὲν θὰ εὐδοκιμήσῃ καὶ κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος.

Ὁ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην τρόπος τοῦ ἐνοφθαλμισμοῦ εἶναι ὁ αὐτὸς ὁ μεταχειριζόμενος καὶ διὰ τὸν ἐνοφθαλμισμὸν τῶν χρυσομήλων (πορτοκλεῶν, λεμονεῶν κτλ.).

Φρ. Πρέντεζης.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ "ΦΥΣΕΩΣ,,

Θ. Ζ. Θουρίαν. Ἐπιστολή σας ἐλήφθη, καὶ εὐχαριστοῦμεν πολὺ διὰ τὰ συλλυπητήρια σας ὡς καὶ διὰ περιεχόμενα. Ἐγράψαμεν λεπτομερῶς ταχυδρομικῶς.— Α. Π. Ἀλεξάνδρεταν. Συνδρομή σας ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν. — Ν. Ν. Βόλον. Συνεστημένη ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ συλλυπητήριά σας ὡς καὶ δι' εὐγενεῖς ἐνεργείας σας.— Ι. Ρ. Σύρον. Ἐπιστολὴ ἐλήφθη, σημείωσις οὐχί. Συνδρομὴ κ. Ρ. ὁμοίως ἐλήφθη καὶ ἡ ἀπόδειξις παρεδόθη κ. Π. ἔκτοτε.— Ν. Π. Πάτρας. Ζητηθέντα φύλλα σᾶς ἀπεστάλησαν προχθές.— Ι. Π. Α. Θῆβας. Διεύθυνσίς σας ἠλλάγη ὡς γράφετε.— Γ. Σ. Ι. Σμύρνην. Δελτάριον ἐλήφθη. Ἔχει καλῶς καὶ ἀναμένομεν.— Γ. Β. Ὕδραν. Συνδρομή σας ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν πολύ. Ἀπόδειξιν λαμβάνετε σὺν παρόντι φύλλῳ.— Γ. Π. Μέγαρα. Συνδρομή σας ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν πολύ. Ἀπόδειξιν λαμβάνετε ἐν παρόντι φύλλῳ.— Α. Ρ. Καρδίτζαν. Ἐπιστολήν σας ἐλάβομεν. Εὐχαριστοῦμεν πολὺ διὰ πληροφορίας. Γράψωμεν.— Ν. Κ. Νέα Ψαρρά. Ζητούμενον ἀριθμὸν σᾶς ἀποστείλαμεν.— Δ. Α. Δαρδανέλια. Ἐπιστολή σας ἐλήφθη Εὐχαριστοῦμεν θερμότατα. Σᾶς ἐγράψαμεν.— Θ. Μ. Πάτρας. Παραγγελία ἐστάλη διὰ ταχυδρομικοῦ δέματος προχθὲς καὶ σᾶς ἐγράψαμεν.— Β. Θ. Βραΐλα. Ἐπιστολή σας ἐλήφθη Σᾶς ἀπηντήσαμεν ἀμέσως.— Α. Β. Γαλάζιον. Δελτάριον ἐλάβομεν. Προσεχῶς στέλλομεν ἀποδείξεις καὶ γράψωμεν.—Μ. Σ. Γ. Λευκάδα. Συνδρομή σας ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν. Ἀπόδειξιν παρακαλοῦμεν ζητήσατε παρὰ Κυρίου Κ. Σ.— Α. Η. Κ. Μυτιλήνην. Χρήματα δὲν ἐλάβομεν καὶ διεκόψαμεν ἀποστολὴν φύλλων.—Κ.Κ. Κων]πολιν. Συνδρομαὶ ἐλήφθησαν. Γράψωμεν ταχυδρομικῶς.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Ἀρέστη Κωνσταντινίδου, 1892—3040.